

Időközi jelentés

2015. április 23.

Beszámoló az MNB 2015 első negyedévi tevékenységéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2015. március 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	6
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége	9
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége	14
5. Szanálás	18
6. Devizatartalékok	20
7. Készpénz-logisztikai tevékenység	21
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	28
9. Az MNB statisztikai tevékenysége	30

1. Monetáris politika

2015. januári és februári kamatdöntő ülésén a Monetáris Tanács az alapkamat 2,1 százalékos szinten tartása mellett döntött, ugyanakkor februári közleményében jelezte a Tanács, hogy a márciusi Inflációs jelentés előrejelzésének ismeretében értékelni fogja a monetáris kondíciók esetleges további lazításának szükségességét. Ezt követően márciusban, a lefelé mutató inflációs kockázatok erősödése következtében a Monetáris Tanács 15 bázisponttal 1,95 százalékra csökkentette az irányadó rátát, mellyel egy **újabb kamatcsökkentési ciklust** indított. Emellett a Monetáris Tanács az **inflációs cél esedékes felülvizsgálatát** követően az inflációs célkövetés keretrendszerének rugalmasabbá tételéről döntött. Ennek eredményeképpen a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett nemzeti fogyasztóiár-index változásának 3 százalékos értékében meghatározott inflációs cél fenntartása mellett egy ± 1 százalékpontos ex ante toleranciasávot jelölt ki. A toleranciasáv alkalmazása összhangban van a jegybankok nemzetközi legjobb gyakorlatával. A jegybank továbbra is 3 százalékos infláció elérésére törekszik, a ± 1 százalékpontos toleranciasáv ugyanakkor megjeleníti, hogy az infláció a gazdaságot érő sokkok hatására e szint körül ingadozhat. A Monetáris Tanács által figyelembe vett időhorizont továbbra is 6-8 negyedév.

A márciusi Inflációs jelentésalapján a magyar gazdaságot továbbra is kihatásmentes kapacitások jellemzik, és az inflációs nyomás tartósan mérsékelt maradhat. A reálgazdaság a monetáris politika horizontján deflációs hatású marad, a kibocsátási rés csak fokozatosan záródhat. A korábban beérkezett adatok alapján növekedett a valószínűsége az inflációs várakozások módosulásával érvényesülő

másodkörös hatások kialakulásának. Az első negyedév végén rendelkezésre álló információk alapján a Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy az inflációs kilátások és a reálgazdaság ciklikus pozíciója az irányadó ráta csökkentése és a tartósan laza monetáris kondíciók irányába mutat. A Monetáris Tanács **előretekintő iránymutatása** szerint az óvatos kamatcsökkentés addig folytatódhat, amíg az a középtávú inflációs cél elérését támogatja.

A márciusi Inflációs jelentéshez kapcsolódó állásfoglalásában a Monetáris Tanács részletesen értékelte a makrogazdasági folyamatokat, azok várható alakulását és monetáris politikai következményeit.

E szerint az év elején az **infláció** a decemberi Inflációs jelentés előrejelzésénél alacsonyabban alakult, melyet elsősorban a csökkenő nyersanyagárak magyaráztak. Az előrejelzési horizont első felében a hazai infláció főként az erős költségsokkok következtében jelentősen elmaradhat az inflációs céltől. A belső kereslet élénkülésével, illetve a bérek emelkedésének köszönhetően a maginfláció fokozatosan emelkedhet, azonban e folyamatot lassíthatják a csökkenő nyersanyagárak másodkörös hatásai. Összességében a mérsékeltbb alapfolyamatok visszafogott inflációs környezet irányába mutathatnak, így az infláció csak az előrejelzési horizont végén emelkedhet 3 százalék közelébe. Az inflációs várakozások elmúlt időszakban megfigyelt stabilizálódása hozzájárulhat ahhoz, hogy a belső kereslet élénkülése mellett az árazás és a bérezés középtávon is az inflációs céllal összhangban alakulhasson.

A hazai **reálgazdaság** növekedése élénk ütemben folytatódhat, melynek fő mozgatórugója a belső kereslet maradhat. Az elmúlt negyedévben

folytatódott a hazai gazdaság bővülése. A következő negyedévekben a növekedést továbbra is főként a belső kereslet támogathatja. Az alacsony infláció következtében növekvő reáljövedelmek, illetve a növekvő foglalkoztatás egyaránt támogathatják a lakossági fogyasztás növekedését. A Kúria által meghozott jogegységi határozat alapján hozott intézkedések jelentősen hozzájárulnak a lakosság jövedelmi és vagyoni helyzetének javulásához, elősegítve az érintettek adósságkezelési folyamatát. Továbbá a devizahitelek forintosítása mérsékli a lakosság árfolyamra való érzékenységét, mely elősegítheti az óvatossági megtakarítások fokozatos oldódását. A beruházások a konjunktúra erősödésének és a Növekedési Hitelprogram kiterjesztésének köszönhetően fokozatosan élénkülhetnek. A lakosság beruházási aktivitása a javuló jövedelmi helyzettel összhangban folyamatosan emelkedhet előrejelzési horizontunkon. Emellett felvevőpiacaink élénkülő gazdasági növekedésének köszönhetően a kivitel dinamikája élénk maradhat. A negatív kibocsátási rés a horizont végén záródhat, így összességében a reálgazdasági környezet dezinflációs hatású maradhat a következő negyedévekben. A világgazdaság felől érkező dezinflációs hatások továbbra is erősek, miközben a belső kereslet oldaláról érkező árszorító hatás fokozatosan mérséklődhet.

Továbbra is magas a **hazai finanszírozási képesség** és folytatódik a külső adósság mérséklődése. A gazdaság külső egyensúlyi pozíciójának négy negyedéves értéke 2014 harmadik negyedévében is a korábbi negyedévekhez hasonlóan magasnak alakult. A gazdaság folyó fizetési mérlegének többlete és külső finanszírozási képessége a következő negyedévekben is magas szinten stabilizálódhat, ami két ellentétes irányú hatás eredményeként alakulhat ki.

A következő negyedévekben az élénkülő fogyasztás és kisebb mértékben a bővülő

beruházás mellett növekedhet a külkereskedelmi többlet, ami elsősorban a cserearány javulására és a külső kereslet növekedésére vezethető vissza. Ennek hatását mérsékelheti az európai uniós támogatások költségvetési ciklusának lezárulása, ami 2016-ban nagyobb mértékben csökkentheti a transzferegenleg többletét. A magas finanszírozási képességgel összhangban tovább folytatódhat a gazdaság sérülékenysége szempontjából kiemelt jelentőségű külső adósságráták csökkenése. A bruttó adósság mérséklődését a jegybank önfinszírozási programja és a lakossági devizahitelek forintosítása miatt várhatóan csökkenő banki külső adósság is támogatja.

A **hazai kockázati felárak** csökkentek 2015 első negyedévében, a pénzügyi piacokon a hangulat alapvetően kedvezően alakult. Az év elején változékonyan, január végétől azonban ismét kedvezően alakult a globális kockázatvállalási hajlandóság. A görög politikai események, a svájci jegybank árfolyamkűszöb eltörlésére vonatkozó döntése és az orosz-ukrán konfliktus okozta hangulatromlást az EKB eszközvásárlási programja körüli bejelentések és az Egyesült Államok kedvező makrogazdasági adatai ellensúlyozták. A hazai kockázati mutatók közül a CDS-felár érdemben csökkent az elmúlt negyedévben. A hosszú forintkötvény-hozamok nem változtak érdemben a decemberi Inflációs jelentés megjelenése óta eltelt időszakban. Az elmúlt negyedévben a forint árfolyama erősödött az euróval szemben, ami alapvetően nemzetközi tényezőkhöz köthető. Hazánk sérülékenységét csökkenti a tartósan magas külső finanszírozási képesség, és az ennek nyomán csökkenő külső adósságállomány. Magyarország kockázati megítélésének javulását tükrözi a Standard & Poor's márciusi felminősítése is. A Monetáris Tanács értékelése szerint a nemzetközi pénzügyi környezet alakulásával kapcsolatos bizonytalanság azonban továbbra is óvatos monetáris politikát indokol.

A makrogazdasági kilátásokat kétirányú kockázatok övezik, azonban erősödtek a lefelé mutató inflációs kockázatok. A márciusi Inflációs jelentésben az alappályája mellett **három alternatív forgatókönyv** szerepel, melyek a monetáris politika jövőbeli vitelére érdemi hatást gyakorolhatnak. A tartós eurozóna deflációval számoló forgatókönyv a növekedésre és az inflációra nézve lefelé mutató kockázatot jelent, így az inflációs cél elérését az alappályában feltételezettől lazább monetáris kondíciók biztosítják. A geopolitikai problémák elhúzódása a külső kereslet visszaesése mellett a kockázati prémium emelkedését okozhatja, melynek nyomán az árfolyamgyengülés megnöveli az inflációs nyomást, így az előrejelzési horizonton az inflációs cél elérését szigorúbb monetáris politika biztosítja. A költségsokkok másodkörös hatásainak erősödését feltételező alternatív forgatókönyv megvalósulása esetén az inflációs várakozások céltól való elszakadása következtében a nominális bérdinamika is érdemben alacsonyabb pályára kerülhet. Mindez középtávon alacsonyabb inflációs nyomást eredményezhet, ami az alappályánál lazább monetáris kondíciókat tesz szükségessé az időszak során.

A monetáris politikai eszköztár változásai

Növekedési Hitelprogram

A Növekedési Hitelprogram (NHP) meghatározó szerepet játszott abban, hogy a vállalati, és ezen belül a kis- és középvállalati hitelezés évek óta tartó nagymértékű visszaesése 2013-ban megállt. Az NHP első és második szakaszában együttesen 2015. március végéig több mint 1350 Mrd Ft értékben kötöttek szerződést a programban résztvevő hitel-intézetek több mint 20000 vállalkozással. Ugyanakkor tartós hitelezési fordulat még nem következett be; a hosszú távú, fenntartható gazdasági

növekedéshez elengedhetetlen hitelállomány-növekedés még nem indult el. A hitelképes vállalkozások jelentős része nem jut finanszírozáshoz az NHP keretében, az NHP-n kívül pedig nem, vagy csak rövid futamidőn, indokolatlanul magas kamatok mellett kap hitelt, ami ebben a vállalati szegmensben a monetáris transzmisszió nem megfelelő működésére utal.

A Monetáris Tanács 2014. február 18-ai ülésén egy, az NHP-hoz kapcsolódó, így azzal számos feltétel tekintetében megegyező, de azzal párhuzamosan futó különálló konstrukció, az NHP+ elindítása mellett döntött. A Magyar Nemzeti Bank az NHP+ konstrukcióban egy 500 milliárd forintos keretösszeget bocsát a hitelintézetek rendelkezésére. Az NHP+ keretében a jegybanktól igénybe vett 0 százalékos refinanszírozási hitelek ugyanúgy kis- és középvállalkozások hitelezésére fordíthatók, maximum 2,5 százalékos kamatláb mellett. Az új hitelprogram azonban kiegészül egy fontos feltétellel annak érdekében, hogy az NHP-ből kizoruló vállalatok hitelpiaca is normalizálódjon. Az NHP+ keretében megkötött hitelszerződéseknél az MNB a hitelezési veszteségek 50 százalékát átvállalja a hitelintézetektől, de legfeljebb 5 évig és évente legfeljebb az egyes hitelintézetek által az ezen konstrukció keretében fennálló hitelportfólió 2,5 százalékának erejéig. Az NHP+ keretében nyújtott forintlikviditás minden hitelintézet számára azonos feltételek mellett érhető el. Ezzel a jegybank arra nyújt ösztönzést a bankoknak, hogy a csökkenő hitelkockázati költségek hatására ne csak a jó, hanem a kv hitelpiac legnagyobb részét kitevő közepes hitelképességű ügyfeleknek is fix kamatú, hosszú futamidejű finanszírozást nyújtsanak.

Az MNB likviditásnyújtásához kapcsolódó, időben és mennyiségében is korlátozott kockázatátvállalása egy átmeneti piaci torzulást, a monetáris transzmisszió kockázatvállalási csatornájának nem megfelelő működését – azaz a jelenlegi alacsony kamatkörnyezet ellenére

korlátozott kockázatvállalási hajlandóságot – hivatott kiküszöbölni. Az MNB számára rendelkezésre álló monetáris politikai eszköztárban ennek jelenleg az egyetlen kivitelezhető módja – a likviditásnyújtáshoz kapcsolódóan – a hitelintézetektől a hitelezési kockázatok részleges, korlátozott átvállalása.

Önfinanszírozási koncepció – jegybanki kamatcsere tenderek

2015 első negyedében az MNB folytatta a 2014. júniusban megkezdett kéthetes rendszerességű kamatcsere-ügylet tendereket. A negyedévben összesen 6 darab tendert tartott a jegybank, melyeken a 3 éves futamidőn összesen 2 milliárd, az 5 éves futamidőn pedig összesen 30 milliárd forintnyi IRS-t helyezett ki a partnerei számára. A teljes jegybanki IRS állomány így március 31-én 437 milliárd forintot tett ki, melyből 159 milliárd forint volt a 3 éves és 278 milliárd forint volt az 5 éves kintlevőség. Az állampapír-piaci hozam és az IRS fix kamata különbségeként előálló kamatswapfelár kismértékben csökkent a negyedévben. 3 éves futamidőn a 2014. negyedik negyedéves 30 bázispontos szintről 10 bázispontra, 5 éven pedig 60-ról 40 bázispontra mérséklődött az átlagos szpred 2015 első negyedévé-re. Mindez az államkötvénypiac likviditásának a javulására utal.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

A jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (irányadó eszköz, pénzforgalmi számlák egyenlege, egynapos betét) együttesen kismértékben csökkentek 2015. első negyedévben. Míg 2014. december 31-én 5860 milliárd forintot tett ki az állomány, a következő negyedév végén 5793 milliárd forint volt az együttes szint. Egyik oldalról a Kincstári Egységes Számla (KESZ) szűkítette a bankrendszer forintlikviditását (381 milliárd forinttal), köszönhetően annak, hogy év elején szezonális hatásként megemelkedett a KESZ, valamint annak, hogy az önfinanszírozási

koncepciónak megfelelően 1,5 milliárd dollárnyi lejáró devizakötvényt forint forrásból refinanszírozott az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK). Másik oldalról viszont bővítették a likviditást az MNB eszközei (338 milliárd forinttal), itt a legjelentősebb tényező a devizaswapeszközök állományának a mérséklődése volt.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű 3 hónapos referenciahozamok közül az FRA-kból származtatott azonnali hozam előre jelezte az alapkamat-csökkenés újraindulását. Ezen felül az FRA hozam további kamatcsökkentési várakozásokat tükröz, hiszen március 31-én 17 bázispontra az alapkamat alatt tartózkodott. A 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozam pedig továbbra is jelentősen elmaradt az FRA hozamtól: az időszak végén 45 bázispontra volt kisebb az alapkamathoz képest. A banki rövid lejáratú, illetve változó kamatozású hitel- és betétkamatok 2014. november-2015. február között stagnáltak vagy csökkentek, ami szintén összhangban van az alapkamat pályájával.

Devizalikviditást nyújtó eszközök Devizatenderek

Az MNB január 23-án tartott egy a devizahitelek konverziójához kapcsolódó devizatendert, melyen 102 millió eurót allokált a partnerek számára. Január végén lezárultak a konverziókhoz kapcsolódó tenderek, március végén pedig az elszámolásokhoz kapcsolódó tenderek is megszűntek. Így összesen 9127 millió eurót adott a jegybank a hitelintézeteknek, ebből 1081 millió eurót az elszámolásokhoz és 8046 millió eurót a forintosításhoz kapcsolódóan. A feltételhez kötött eszközökön a negyedév során a bankok összesen 493 millió eurót nem görgettek tovább egyhetes FX-swapban, ami a teljes allokált deviza mennyiségének 5,4 százaléka. A kedvező devizatartalék-folyamatok alapján a Monetáris Tanács lehetővé tette a devizatenderekhez kapcsolódó devizaswapok lejárat előtti részleges lezárását. A bankok az

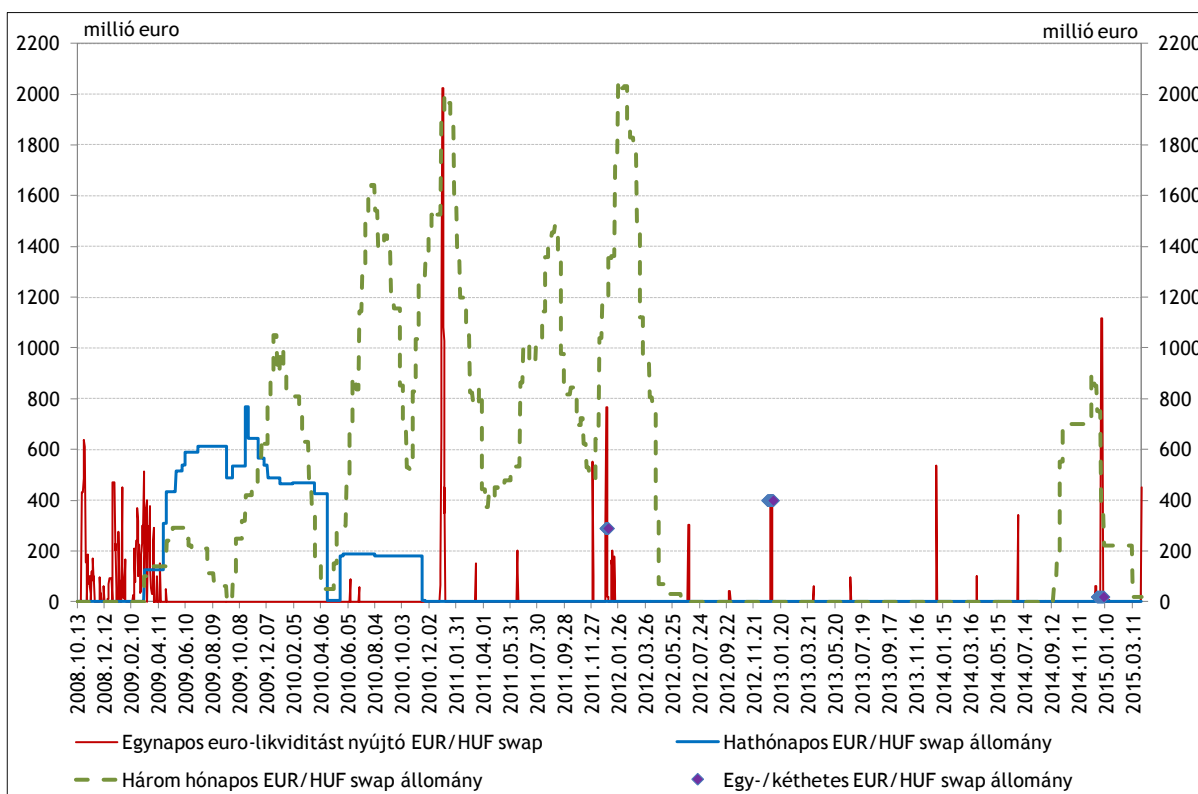
elszámolási és a forintosítási tendereken megvett deviza értékének 20 százalékáig zárhatják le a legfeljebb 2016 márciusában lejáró, feltétel nélküli devizaswapokat. Ez legfeljebb 1,8 milliárd eurós deviza-felhasználást jelent.

Jegybanki devizacsere-ügyletek

A negyedév során kismértékben mérséklődtek a devizacsere-piaci felárak. Az egynapos futamidőn érdemben nem változott a szpred (a 2014. negyedik negyedéves átlagos 50 bázispontról 60 bázispontra emelkedett a felár 2015. első negyedév átlagában), a 3 hónapos részpiacon azonban érzékelhetően szűkültek a felárak (a 2014. negyedik negyed-éves 90 bázispontról 2015. első negyedévre 50 bázispontra). A felárak

mérséklődése részben szezonális okokra vezethető vissza, részben a hazánk kockázati megítélésében bekövetkezett javulásnak lehet betudható. Ezzel együtt is a negyedév végén újra jelentős feszültség bontakozott ki a piacon: az overnight felár 1000 bázispontra emelkedett március 31-én, igaz, másnapra már teljesen konszolidálódott a piac. A kitágult piaci szpreddel összefüggésben a ne-gyedév utolsó napján 450 millió euro összegben igénybe vette a bankrendszer az MNB egynapos eurolikviditást nyújtó eszközét. A 3 hónapos eszköz állománya – összhangban a piaci felár csökkenésével – 20 millió euróra mérséklődött a negyedév végére. A 2014-ben megszüntetett, a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki devizacsere eszköz kintlévő állománya pedig továbbra is 581 millió euro.

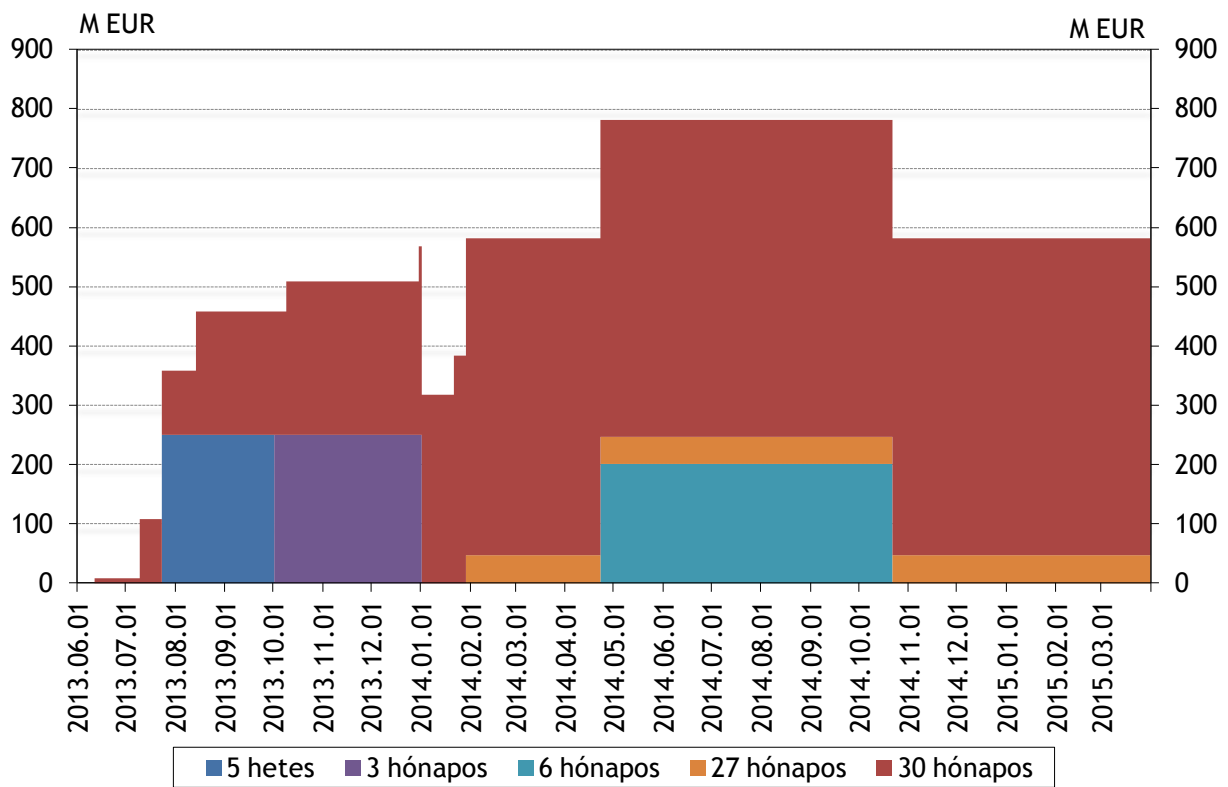
1. ábra: A jegybank devizacsere-eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.

Forrás: MNB

2. ábra: A Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó devizacsere állományok

Forrás: MNB

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

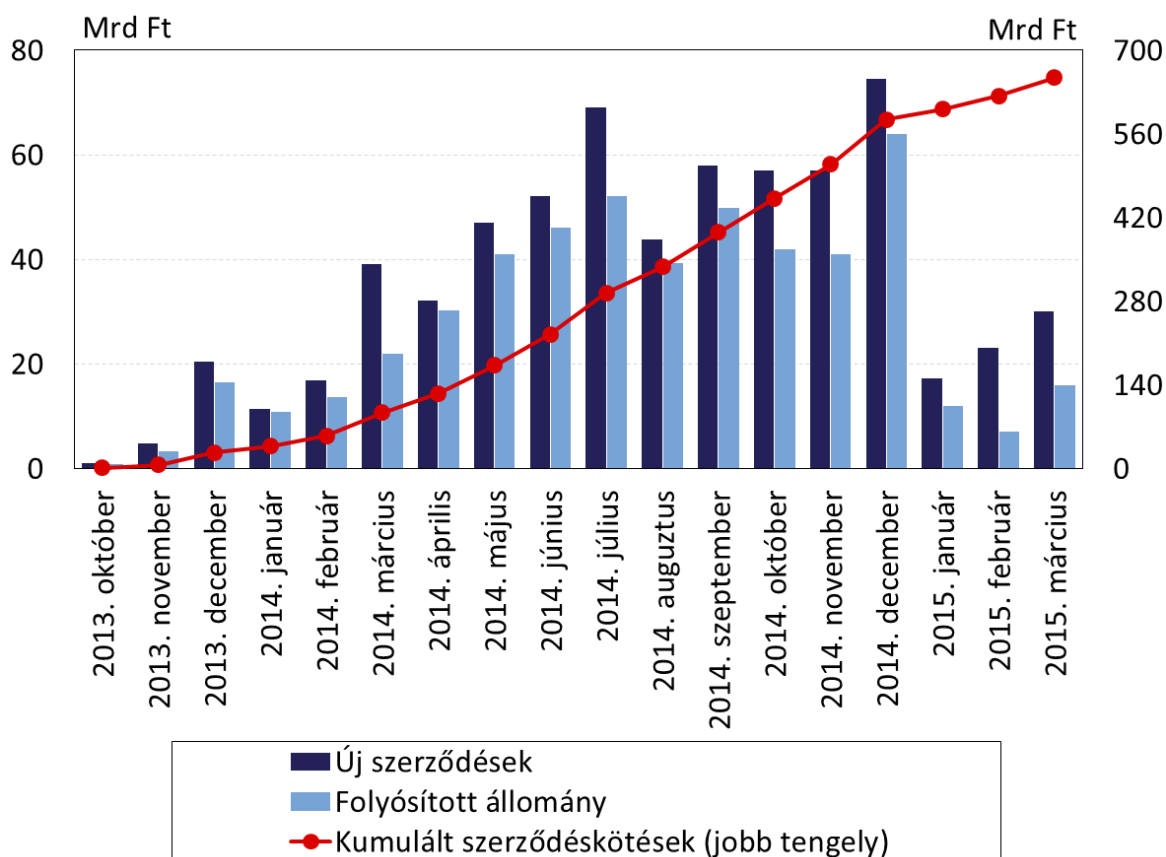
Az MNB márciusban publikálta a Hitelezési folyamatok című kiadványát, amelynek vonatkozó adatai azt mutatják, hogy 2014 negyedik negyedévében – elsősorban a forinthitelek bővülésének köszönhetően – a vállalati hitelállomány 108 milliárd forinttal emelkedett. A válság kitörése óta 2014 az első olyan év, amelynek során a vállalatok több hitelt vettek fel, mint amennyit törlesztettek. A hitelezés bővüléséhez hozzájárult a Növekedési Hitelprogram és a vállalatok finanszírozási költségeinek csökkenése is.

A kis- és középvállalkozások számára az egyik legfontosabb finanszírozási formát a jegybank Növekedési Hitelprogramjának keretein belül folyósított hitelek jelentik. 2015 első negyedéve során a hitelintézetek 72 Mrd Ft összegben kötöttek szerződéseket, amely meghaladja az

előző év azonos időszakát. Az előző negyedévhez képest ugyanakkor ez visszaesést jelent, ami egyrészt szezonális hatásoknak, illetve a program 1 évvel történő meghosszabbításának tudható be.

A második szakaszban leszerződött 656 Mrd Ft több mint 96 százaléka új hitel, amelynek 63 százaléka új beruházási hitel, 26 százaléka új forgóeszköz hitel és 11 százaléka EU-s támogatások előfinanszírozására nyújtott hitel. A hitelezési folyamatok alakulása szempontjából kedvező tendenciát jelent az új, azon belül is az új beruházási hitelek magas részaránya. Továbbá a program második szakaszában az átlagos hitelméret csökkenése figyelhető meg, amely arra enged következtetni, hogy a hitelintézetek egyre inkább hajlandóak kisebb vállalkozásokat finanszírozni.

3. ábra: Az NHP második szakaszának szerződéskötései és a hitelek folyósítása havi bontásban

A Hitelezési folyamatok kiadvány alapján, a hitelintézetek háztartási hitelállománya elsősorban a devizahitelek folytatódó leépülésének köszönhetően 85 milliárd forinttal mérséklődött 2014 utolsó negyedévében, míg az új szerződések volumene 147 milliárd forint volt, ami 42 százalékos bővülést jelentett az előző év azonos időszakához képest. 2015 első negyedévében - a februárig rendelkezésre álló adatok alapján - szezonálisan megszokottan alacsony volt az új kihelyezések volumene, de az előző év azonos időszakához képest nem tapasztaltunk visszaesést. 2015. január elejétől élnék a jövedeleमारányos törlesztőrészletet (JTM) és a hitelfedezeti arányokat (HFM) szabályozó adósságfék szabályok a háztartási szegmensben. E rövid időszak alatt nem lehet messzemenő következtetéseket levonni, már csak azért sem, mert ebben a negyedévben a pénzügyi intézmények le voltak terhelve a devizahitelek rendezésének adminisztratív teendőivel. Az MNB várakozásai alapján a szabályozás nem okoz érdemi csökkenést a hitelezésben, viszont pozitívan hat a jövedelmek fehéritésére.

2015 első negyedéve az árfolyamrés és tisztességtelen egyoldalú szerződésmódosítások miatti elszámolásról, a jelzáloghitelek forintosításáról, valamint a „fair bankrendszerre” való áttéréőről szólt. A közel egymillió szerződést érintő devizaalapú hiteleknél, a február 1-jei fordulónappal megtörtént elszámolás módszertanát és tájékoztatási részleteket az MNB szakértői dogozták ki 2014 őszén, valamint ellenőrizték a módszertan implementációját a negyedév folyamán. Az elszámolás hatására az adósok fennálló tőketartozása átlagosan 16-17 százalékkal csökken, míg a törlesztőterhük – a tartozás csökkenése és a tisztességes kamatláb visszaállítása miatt – mintegy 20–25 százalékkal, mindez azonban jelentős heterogenitás mellett. Az elszámolás jelentős mértékű veszteséget ró a hazai bankrendszerre, de a magas tőkepufferek és az év közbeni, 300 Mrd forintot kitevő

tőkeemelések hatására a bankrendszer erősen szolvens maradt.

A negyedév folyamán kellett a pénzügyi intézményeknek a deviza-jelzáloghitelek forintosítását végrehajtani a könyvekben, ami mintegy 507 ezer szerződést érintett, 2700 Mrd forint körüli összegben (elszámolás utáni állomány). Ezzel a bankrendszer és az ország sérülékenysége nagymértékben csökkent: míg korábban Magyarországon volt a legmagasabb a lakossági devizahitelek állománya GDP-arányosan a régióban, a konverzió eredményeképpen minimálisra zsugorodva az egyik legalacsonyabb lett az arány. Az intézkedéseknek köszönhetően a jelzáloghitel adósokat nem érintette a svájci frank január közepi, szélsőséges mértékű erősödése, amely a svájci jegybank intervenciók küszöbének eltörlése miatt következett be. Forintosítás nélkül jelentős pénzügyi stabilitási kockázatok alakultak volna ki, miközben 20 százalékkal emelkedett volna a törlesztőrészletük az adósoknak. Sőt feltehetően az árfolyamgyengülés nagyobb mértékű lett volna konverzió nélkül a pénzügyi stabilitási kockázatok eszkalálódása következtében.

Végezetül, 2015. február elsején életbe lépett a „fair banking” törvény (2014. évi LXXVIII), amely alapján a pénzügyi intézményeknek a három évet meghaladó futamidejű hiteleknél a hitelkamatot, a referencia kamatlábhöz kötött hitelek esetében pedig a kamatfelárat legalább három éves kamatperiódusra előre kell rögzíteniük. A hitelkamat legfeljebb a kamatváltoztatási mutató, a kamatfelár pedig legfeljebb a kamatfelár-változtatási mutató alkalmazásával számított mértékig módosítható a hitel teljes futamideje alatt legfeljebb öt alkalommal. Az MNB a mutatók értékét 2015 márciusától havonta publikálja. Az intézkedés biztosítja, hogy a hitelkamatok módosítása kizárólag valós, objektíven felmérhető hatások

miatt történhessen, valamint, hogy a változás arányos és szimmetrikus legyen.

A jegybank makroprudenciális szabályozói tevékenysége

A kormányzati intézkedések következtében a jelenlegi lakossági devizahitel-állomány szinte egésze a törvény által rögzített árfolyamon forintosításra került. Miközben a konverzió nyomán árfolyamkockázat már nem terheli a fogyasztókat, a bankszektorban több új kockázat is felmerül. A forintosítás következtében jelentős forint lejáratú eltérés alakul ki a bankok mérlegében, mivel a jellemzően hosszú lejáratú rendelkező konvertált hitelállománnyal szemben jóval rövidebb lejáratú forintforrások (főképp betétek) állnak. Ezen kockázat kezelésére rendszerszinten szükségessé válik hosszú lejáratú forint források bevonása, amelynek ösztönzése érdekében az MNB szakértői megkezdték egy új makroprudenciális eszköz kidolgozását. A szabályozás a piaci szereplőkkel, valamint az Európai Központi Bank (EKB) és az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) szakértőivel való konzultációt követően kerül véglegesítésre.

A problémás projekthitelek hazai bankrendszerben jelenleg megfigyelhető magas aránya kiemelt makroprudenciális kockázat. Ennek kezelésére a banki portfóliótisztítás folyamata felgyorsításának ösztönzésére alkalmas eszközként felmerült a

rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer – SRB) mint makroprudenciális intézkedés bevezetésének lehetősége. Az előzetes szabályozási koncepció érintett hitelintézetekkel folytatott egyeztetése nyomán 2015 első negyedévében egy új, célzottabb és hatékonyabb szabályozói fellépést biztosító adatszolgáltatás kidolgozása és előírása történt meg.

Az MNB szakértői 2015 első negyedévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és aktívan részt vettek különböző európai intézmények, mint az Európai Bankhatóság (EBA) és az ESRB makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában. A makroprudenciális politika terület szakértői csatlakoztak az Európai Bankhatóság Nettó Stabil Finanszírozási Mutató (NSFR – Net Stable Funding Ratio) európai szabályozásának kialakításával kapcsolatos munkacsoporthoz is.

3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

2015. I. negyedévében az MNB több befektetési szolgáltatónál – feltételezhetően hosszú évekre visszanyúló – csalás-sorozatot tárt fel. A csalásban érintett intézmények közül egy befektetési vállalkozás (Buda-Cash Brókerház Zrt.) és négy bank (DRB Dél-Dunántúli Regionális Bank Zrt., az ÉRB Észak-magyarországi Regionális Bank Zrt., a BRB Buda Regionális Bank Zrt. valamint a Dél-Dunántúli Takarékos Bank Zrt.) tevékenységi engedélyét az MNB visszavonta, két további befektetési vállalkozás (Hungária Értékpapír Zrt., QUAESTOR Értékpapír-kereskedelmi és Befektetési Zrt.) tevékenységi engedélyét részben felfüggesztette és ezen intézményekhez felügyeleti biztost rendelt ki.

Az MNB egy pénzügyi vállalkozáshoz (Kézizálog Pénzügyi Szolgáltató Zrt.) felügyeleti biztost rendelt ki. Egy pénzügyi vállalkozás (Cívus Credit Zrt.) tevékenységi engedélyét pedig visszavonta, valamint kezdeményezte az intézmény felszámolását, mivel a vállalkozás nem tudott eleget tenni fizetési kötelezettségeinek, és a társaság működéséből, illetve a tulajdonosok által nem volt biztosított a fizetőképesség helyreállítása, tartozások kielégítő rendezése.

A feltárt visszaélések miatt elrendelt célvizsgálat sorozat mellett a további vizsgálatok terv szerint zajlanak, s az MNB tovább haladt a felügyeleti eljárások megújításában is. Ennek erősítésére 2015. I. negyedévében megkezdte működését az Üzleti modell főosztály. Az új terület legfontosabb feladata, hogy a megújuló felügyeleti módszertan egyik fontos elemeként az üzleti modell alapú megközelítést meghonosítsa a felügyeleti tevékenységben. Az üzleti modell vizsgálat - összhangban az Európai Bankhatóság (European Banking Authority - EBA) ajánlásával és a nemzetközi példákkal - még hatékonyabb intézményfelügyelést tesz lehetővé. A nagyobb hitelintézetekre és biztosító

társaságokra készülő részletes pénzügyi modell, mely támaszkodik az MNB makrogazdasági és bankszektor prognózisaira, pontosabb előrejelzésekkel szolgál az érintett intézményekre vonatkozóan. Így az MNB még árnyaltabb képet kaphat a pénzügyi intézményekről, profitabilitásuk és stratégiájuk fenntarthatóságáról, és jobban megítélheti üzleti tervük realitását az adott makrogazdasági és üzleti környezetben. Ezáltal korábban azonosíthatók a sérülékenységi pontok, és felismerhetők az esetleges veszélyek; az MNB pedig szükség esetén megelőző intézkedéseket fogantathat az üzleti modell elemzésben jelzett problémák elkerülése érdekében. Ezen pénzügyi modellek segítségével a makrogazdasági és üzleti környezetben bekövetkező, szimulált változások nyomán felügyeleti stressz tesztek elkészítése is lehetővé válik.

A tőkepiaci szektor prudenciális felügyelete

2015. március végén 119 különböző tőkepiaci intézmény (befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, befektetési alapkezelő, kockázati tőkealap-kezelő, tőzsde, KELER csoport) tartozott a felügyelt tőkepiaci intézményi körbe.

Az MNB az ügyfélkövetelések védelmét, az azzal kapcsolatos jogszabályi előírások betartását – a másik két prioritás, a portfóliókezelési és az EMIR szerinti előírások teljesítése mellett – a tőkepiaci intézmények vizsgálatainál és a folyamatos felügyelés során továbbra is elsődleges prioritásként kezeli. A MNB a tőkepiaci intézmények 2015. I. negyedévre tervezett vizsgálatait e prioritások mentén végezte.

Az elmúlt évről áthúzódó három vizsgálat folytatása mellett az I. negyedévben a terv szerint öt tőkepiaci intézmény és két hitelintézet

befektetési szolgáltatási tevékenységére is kiterjedő átfogó vizsgálata kezdődött meg. Ezek a vizsgálatok a jogszabályban előírt kötelezően lefolytatandó, ciklusterv szerinti vizsgálatokat jelentik. Az átfogó vizsgálatok mellett 17 célvizsgálat is indult a befektetési vállalkozásoknál az ügyfélkövetelések fedezettségének ellenőrzésére.

Az online kereskedési platformok tárgyában végzett, elmúlt év végén lezárt témavizsgálat megállapításai alapján az MNB ismételt felhívta az ügyfelek figyelmét az online platformok és tőkeáttételes ügyletek kockázataira, ezen túlmenően pedig módosítja a témában a befektetési szolgáltatók számára korábban kiadott módszertani útmutatóját és ajánlását.

A január 15-ét követő devizapiaci események a külföldi online platformokat (SAXO Bank, Interactive Brokers Group, FXCM, Grain Capital, stb.) igénybevevő ügyfelek és rajtuk keresztül a hazai tőkepiaci intézmények egy része számára nagy veszteségeket eredményezett. A korábbi figyelemfelhívásokat nyomtatékosítva, az MNB ismét közleményt adott ki a forex ügyletek kockázataival kapcsolatosan.¹ Az arányosított veszteség az alapkezelői szektor összesített nettó eszközértékének kb. 0,5%-át tette ki.

A DRB Bankcsoportnál 2014-ben elindított átfogó vizsgálat során tapasztaltak irányították az MNB fokozott figyelmét a Buda-Cash Brókerház Zrt. tevékenységére. A Bankcsoport vizsgálata során gyanússá vált értékpapír ügyletek teljes körű feltárása céljából az MNB azonnal reagálva, a tervezettnél jóval korábban megkezdte a Buda-Cash átfogó vizsgálatát. A vizsgálat hosszú időn át folytatott visszaéléseket hozott napvilágra, ezért valamennyi hazai befektetési vállalkozásnál

¹ A veszteség 10 hazai befektetési vállalkozást érintett, közülük 4-5-öt nagyobb mértékben, az ügyfeleknek összességében közel 20 milliárd Ft veszteséget okozva a lezárt pozíciókon.

azonnali célvizsgálatok indultak, melyek fókuszában az ügyfélkövetelések fedezettségének ellenőrzése állt. A visszaélések feltárását a vizsgálatok során az adatállományok teljes körű mentése és elemzése segítette. A vizsgálatsorozat a Buda-Cash Brókerház Zrt. mellett a Hungária Értékpapír Zrt. és a Quaestor Értékpapír Zrt. esetében azonosított súlyos visszaéléseket.²

Az ellenőrzések megállapításai alapján az MNB a társaságok tevékenységét felfüggesztette és felügyeleti biztost rendelt ki, egyidejűleg ügyfélvédelmi okokból korlátozta az ügyfelek rendelkezési jogosultságát számláik felett. A Buda-Cash engedélyét az MNB 2015. március 4-én visszavonta és kezdeményezte a társaság – és a társaság tulajdonosainak érdekkörébe tartozó DRB-Bankcsoport – felszámolását. Ugyanígy felfüggesztette az MNB a Hungária Értékpapír Zrt. és a Quaestor Értékpapír Zrt. tevékenységét és a társaságokhoz felügyeleti biztost is kirendelt. Ezen intézkedések mellett az MNB az érintett társaságok esetében haladéktalanul rendőrségi feljelentést tett. A tőkepiac általános biztonsági szintjének növelését, illetve az ellenőrzési és intézkedési jogszabályok megerősítését célozza az MNB közreműködésével kidolgozott törvénymódosítási csomag.

A hitelintézeti szektor prudenciális felügyelete

2015. március végén 146 különböző hitelintézet (bank, szakosított hitelintézet, szövetkezeti hitelintézet) tartozott a felügyelt hitelintézeti intézményi körbe.

² Az említett három befektetési vállalkozás együttes ügyfél állománya nem éri el a magyar tőkepiaci szektor értékpapír állományának 1%-át (0,9%), a három társaság ügyfélköre a tőkepiaci ügyfélszámnak mintegy 4%-át teszi ki.

2015. I. negyedév során az MNB két-két bankcsoport és kisbank, valamint egy szövetkezeti hitelintézet átfogó vizsgálati eljárását zárta le. Ugyanezen időszakban az éves terv szerint haladva lefolytatta egy bankcsoport, két-két szövetkezeti hitelintézet és kisbank, valamint egy lakástakarék pénztár átfogó vizsgálatának helyszíni szakaszát is.

A szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló törvény rendelkezéseinek figyelembe vételével, 2014. december 5-én teljes körűvé vált a szövetkezeti hitelintézetek egyetemleges felelőssége alapján működő integrációja. Az integrációnak 111 szövetkezeti hitelintézet, a központi bankként működő Takarékbank, és a tőke megfelelést biztosító, illetve a stratégiai irányokat meghatározó Integrációs Szervezet a tagja. Az integráció felügyeletét az MNB az integráció sajátosságait figyelembe vevő módszertan szerint látja el, melynek lényege, hogy az MNB a Takarékbank-csoport összevont felügyelésével párhuzamosan továbbra is szoros monitoring alatt tartja a kapcsolt szövetkezeti hitelintézetek gazdálkodását, és figyeli az integráció jogszabályban meghatározott feladatainak ellátásához szükséges infrastruktúrák kiépítésének és működtetésének helyzetét. Ezen túlmenően az MNB továbbra is elvégzi a szövetkezeti hitelintézetek ötvenkénti helyszíni ellenőrzését. A csoport felügyelése során az MNB figyelemmel kíséri az integráció központi szerveinek – a tagszervezetek irányába tett – intézkedéseit, szükség esetén intézkedik a feltárt működési problémák megszüntetéséről.

A kereskedelmi ingatlanhitel-portfólió értékvesztésének gyakorlatát vizsgálva az MNB a rendszerkockázati szempontból jelentős, a finanszírozási szegmensben érintett szereplőknél 2014. évben elvégzett *eszközminőségi vizsgálatok* és átfogó vizsgálatok során szerzett tapasztalatokra alapozva új módszertant alakított ki és ennek felhasználásával 2015. I. negyedévében témavizsgálatot indított. A kéthetes helyszíni vizsgálat során az MNB

felügyelői áttekintették öt bank közel 150 teljesítő és nem-teljesítő ügyfélhez kapcsolódó hitelaktáit, melyek az intézmények kereskedelmi ingatlanhitel-portfóliójának közel 90%-át lefedték.

Piacfelügyeleti tevékenység, kibocsátói engedélyezés

Az MNB 2015. I. negyedévében folytatta az új piacfelügyeleti intézkedés- és szankciópolitikájának következetes alkalmazását az engedély nélküli vagy bejelentés hiányában végzett tevékenységek, a bennfentes kereskedelem és tiltott piacbefolyásolás, valamint a vállalatfelvásárlásra illetve az ún. „short selling”-re vonatkozó szabályok megsértésének gyanúja miatt indított piacfelügyeleti eljárásai során. Az MNB ezen időszak alatt összesen három piacfelügyeleti eljárást zárt le, melyek során összességében 300 millió forintot meghaladó összegben került sor bírság kiszabására. A legmagasabb bírságot, összesen 292,5 millió forintot az MNB az MNG Investments Zrt. és az MNG International Investments Inc. tevékenysége kapcsán szabta ki. A két társaságnál lefolytatott és lezárt piacfelügyeleti eljárásban az MNB ugyanis megállapította, hogy az MNG Investments Zrt. bejelentés hiányában végzett függő ügynöki tevékenységet, továbbá mindkét társaság tevékenysége során sérültek az értékpapírok nyilvános forgalomba hozatalára vonatkozó jogszabályi rendelkezések.

Az MNB kiemelten kezeli a bejelentés hiányában végzett közvetítói (ügynöki), illetve az engedély nélkül végzett befektetési szolgáltatási tevékenységeket. A fenti tevékenységet végző társaságok jellemzően online forex (devizapárookra történő) kereskedelemmel foglalkoznak, és kiterjedt ügynökhálózatot működtetnek, amivel a befektetők széles körét érik el.

Az MNB a negyedév folyamán szintén hangsúlyt fektetett arra, hogy a tőzsdei kibocsátók tevékenységének átláthatósága növekedjen, az ezzel kapcsolatos vizsgálatok megállapításai alapján szintén jelentős, mintegy 16 millió forint összegű felügyeleti bírság kiszabására került sor. Ezen bírságszankciók nagyobbik része egyetlen kibocsátót érintett, mely esetében az MNB a tőzsdei kereskedés felfüggesztése szankciót is alkalmazta.

Kibocsátói engedélyezési területen az I. negyedévben 377 határozat és négy végzés született. Az MNB jóváhagyta a Magyar Olaj- és Gázipari Nyilvánosan Működő Részvénytársaság által a Tiszai Vegyi Kombinát Nyilvánosan Működő Részvénytársaság valamennyi törzsrészvényére tett önkéntes vételi ajánlatát, továbbá három kibocsátó kötvény kibocsátási programját. Ezeken felül nyilvántartásba vett tizenhat új befektetési alapot, tizenhárom befektetési alapot pedig törölt a nyilvántartásból.

A biztosítási szektor prudenciális felügyelete

2015. március végén 52 biztosító (egyesület, részvénytársaság) tartozott a felügyelt biztosítói intézményi körbe.

2015. I. negyedévében az MNB a biztosítási szektorban három átfogó és egy utóvizsgálatot indított. A vizsgálatok során az MNB kiemelt figyelmet fordít a Szolvencia II követelményeinek való megfelelés előkészítésére tett lépésekre (pl. vállalatirányítás, jelentési rendszerek kialakítása), a jutalékszabályokra, valamint az intézmények állománykezelési tevékenységére és a tőkekövetelményeknek való megfelelésére. Egy életbiztosító és egy nem-életbiztosító vizsgálata zárult le a tárgyidőszakban. A vizsgálatok során feltárt hiányosságok megerősítették a folyamatos felügyelés keretében tapasztaltakat, mely szerint a belső kontrollok kiépítettsége nem felelt meg teljes mértékben a jogszabályi előírásoknak és az MNB által támasztott

elvárásoknak. Az állománykezelési tevékenység esetén az MNB ismétlődő hiányosságokat tapasztalt, illetve a tőkemegfeleléssel kapcsolatos előzetes megállapítások is igazolást nyertek. Az MNB minden esetben azonnal megtette a szükséges intézkedéseket a feltárt hiányosságokkal kapcsolatosan: határozati kötelezéseket fogalmazott meg és bírságot szabott ki.

A Szolvencia II szabályrendszerre történő 2016. január 1-jei átállás fontos lépése volt az egyes biztosítói csoportok felügyelésében illetékes hatóságok együttműködésének kereteit meghatározó együttműködési megállapodások (coordination arrangement) aláírása, amely egy többéves, számos egyeztetést magába foglaló, az MNB aktív közre-működésével kialakított folyamat lezárását jelentette. Az MNB 2015. március 26-án nyolc együttműködési megállapodást írt alá az illetékes társfelügyelettel, a szabályozói tőkekövetelmény számításához belső modellt, illetve a részleges belső modellt alkalmazó, Magyarországon leányvállalattal rendelkező biztosítói csoportokra vonatkozóan.

A nemzetközi szintű munkával párhuzamosan az MNB 2015. I. negyedévben is folytatta az új szabályrendszer kereteihez illeszkedő felügyelési módszertan kialakítását, melyet 2016. évtől alkalmaz. Ennek során elkészült az aktualizált, a kockázatok értékelése során használandó ún. kockázati étlap, valamint folyamatban van a teljes módszertani keret-rendszer megújítása. Az új módszertan amellet, hogy megfelel a Szolvencia II rendszer elvárásainak, megvalósítja az új, üzleti modell alapú felügyelési szemlélet gyakorlatba történő átültetését is.

Az MNB az elmúlt évben kiadott nyugdíjbiztosítási ajánlásának visszamérését szolgáló adat- és információbekérés alapján megállapította, hogy a piac fontos lépéseket tett az ajánlásban megfogalmazott elvárások teljesítése érdekében. A termékek költségterhelése már illeszkedik az ajánlásban rögzített szinthez, azonban egyéb területeken,

első-sorban a termékek életciklus szemléletére, illetve az élethosszig tartó járadékopcióra vonatkozóan további lépések szükségesek. Az MNB 2015. I. negyedévében a szektor szereplőivel történő együttműködés jegyében részletes visszajelzést adott a visszamérés eredményéről, ezzel is támogatva az intézményeket az ügyfélérdekek lehető legteljesebb mértékben történő figyelembe vételében.

Pénzárak, pénzügyi vállalkozások és közvetítők felügyelete

2015. március végén 91 különböző pénztár (magán nyugdíjpénztár, önkéntes pénztár, foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató) tartozott a felügyelt pénztári intézményi körbe, továbbá 257 intézmény tartozott a felügyelt pénzügyi vállalkozások, 664 a felügyelt pénzügyi közvetítők és 454 a felügyelt biztosításközvetítők intézményi körbe.

Az MNB 2015. I. negyedévében két pénzügyi vállalkozás, valamint egy független biztosításközvetítő esetében indított tervezett célvizsgálatot. Emellett az időszakban három független biztosításközvetítőnél célvizsgálat volt folyamatban, egy pedig határozattal lezárásra került, melyben az MNB felszólította a közvetítőt a tapasztalt jogsértések megszüntetésére, továbbá 2 millió forint összegű bírságot szabott ki.

Az MNB a biztosítási termékek bemutatását, összehasonlítását szolgáló és a biztosításközvetítés során használt elektronikus felületekhez kapcsolódó ajánlásáról széleskörű szakmai konzultációt folytatott. Az ajánlás célja,

hogy az első-sorban személyes értékesítési modellre optimalizált környezetben a jogszabály alapján irányt mutasson az elektronikus felületeken végzett biztosításközvetítéshez. Az ajánlás az EIOPA összehasonlító felületekre vonatkozó jó gyakorlatokról szóló jelentésére, valamint az internetes biztosításerőseítésével kapcsolatos véleményére támaszkodik. Ezeket az MNB kiegészítette a hazai gyakorlatból és felügyelésből szerzett tapasztalatokkal.

A pénztári szektort az egyes befektetési vállalkozásoknál feltárt visszásságok kis mértékben érintették. Ezek a szektor egészét tekintve elszigetelt eseteknek tekinthetők. Két egészségpénztárnál volt szükség átmeneti kifizetési tilalom elrendelésére a tagok egyéni számlája értékének megóvása érdekében, a DRB Bankcsoporthoz tartozó bankoknál folyószámlán és lekötött betétben tartott vagyona vonatkozóan. E két egészségpénztár taglétszáma együtt mindösszesen 3 százalékát teszi ki a teljes hazai egészségpénztári szektornak. A pénzárakba vetett bizalom az MNB által folyamatosan végzett monitoring alapján továbbra is erős, amelyet a befektetési kockázatoknak való jellemzően lényegesen alacsonyabb kitettségek is magyaráz.

A pénztári szektorban összesen 15 átfogó és 1 célvizsgálat volt folyamatban 2015. I. negyedévében, amiből 4 önkéntes nyugdíjpénztári és 2 magánnyugdíjpénztári vizsgálat 2015. március 31-ig lezárult; két önkéntes nyugdíjpénztár esetében fogyasztóvédelmi bírság kiszabására is sor került.

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az elszámolással és szerződésmódosítással kapcsolatos fogyasztóvédelmi tevékenység

Az MNB fogyasztóvédelmi feladatai közül 2015. I. negyedévében kiemelkedett a fogyasztói hitelszerződésekkel kapcsolatos elszámolási és szerződésmódosulási feladatok támogatása és felügyelése. A jogszabályi háttér kialakítását követően középpontba került a várhatóan felmerülő kockázatok azonosítása, azok megelőzése. Ennek érdekében az MNB jelentős számú egyeztetést tartott a pénzügyi intézményekkel és érdekképviselői szervekkel, akik ezáltal meg-ismerték az MNB álláspontját az elszámolással és szerződésmódosulással összefüggő jogkérdésekben. Ez széles körben elősegítette az egységes jogértelmezést. A piaci szereplők számos kérdést intéztek az MNB-hez, melyek alapján azonosítani lehetett azokat a pontokat, amelyek fokozottabb felügyeleti figyelmet igényelnek, illetve több esetben rávilágítottak arra, hogy a pénzügyi intézmények jogértelmezése esetenként téves. Az egyeztetések során és a beérkező kérdésekből szerzett tapasztalatok, azonosított kockázatok alapján a pénzügyi intézmények számára az MNB a honlapján elérhető aloldalt hozott létre, amely többek között „kérdéss-felelek” formában, iratminták elérhetőségével és egyéb segédletekkel támogatást nyújt a pénzügyi intézmények számára.. Az aloldal létrehozásának elsődleges célja volt, hogy egységesítse a pénzügyi intézmények által alkalmazott iratmintákat, gyors választ biztosítson a felmerülő kérdésekre, továbbá egy helyen tegye elérhetővé a pénzügyi intézmények számára az információkat az elszámolással és szerződésmódosulással kapcsolatos feladatok ellátásához. Az MNB a legnagyobb ügyfélkörrel rendelkező pénzügyi intézmények esetében már

az elszámolások lebonyolítását megelőzően vizsgálta, hogy a piaci szereplők az MNB vonatkozó rendelete módszertanának megfelelően alakították-e ki az elszámolási alapelveket és a számítási algoritmusokat. Az esetenkénti - a jogszabályoknak ellentmondó - módszertani eltéréseket az MNB haladéktalanul korrigáltatta az intézményekkel. Az előzetes vizsgálat megállapította, hogy a vizsgált esetekben a bankok megfelelően ültették át az elszámolási képletet. Fontos azonban megjegyezni, hogy az MNB előzetes módszertani vizsgálata nem jelenti a felügyelt intézmények elszámolási módszertanának engedélyezését, auditálását.

Az elszámolással és szerződésmódosulással összefüggésben elvégzendő feladatok ellátásának nyomon követését és szoros felügyeletét biztosítja a mintegy 309 - elszámolással érintett - pénzügyi intézményt felölelő témavizsgálat. A vizsgálat elsődleges célja, hogy az előzetes információk alapján lehetőség szerint megelőzze a fogyasztók számára káros, jogszerűtlen magatartásokat, illetve azokat mielőbb azonosítsa és megszüntesse. Ennek érdekében az egyes jogszabályi előírások végrehajtását a felkészülési szakaszban, a végrehajtás során, továbbá azt követően is vizsgálja az MNB. A vizsgálati és elemzési tevékenységet az elszámolással és szerződésmódosulással összefüggésben elrendelt rendkívüli és rendszeres adatszolgáltatás is támogatja. A vizsgálatok várhatóan 2016. I. negyedévben kerülnek lezárásra, ezáltal az elszámolási folyamatot annak lezárásáig nyomon követi az MNB.

Az elszámolással összefüggésben további kiemelt feladatként jelentkezik a 2010. november 26-át követő időszakra vonatkozó ÁSZF-ek vizsgálata. Ezen a vizsgálatok során az MNB közérdekű

kereset formájában pert indít, amennyiben az adott pénzügyi intézmény általános, illetve egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses feltételeiben foglalt, fogyasztókkal kötött forintalapú, illetve devizaalapúnak nem minősülő deviza hitel-, kölcsön-, illetve pénzügyi lízing-szerződése, a 2010. november 27. napja és 2014. július 19. napja közötti időszakban az egyoldalú kamat-, költség-, illetve díjemelést tartalmazza. Jogszabály módosítás tette lehetővé a pénzügyi intézmények számára, hogy – a peres eljárást megelőzően – nyilatkozzanak az egyoldalú kamat-, költség-, illetve díjemelést mellőzéséről, vagy arról, hogy ugyan éltek ennek lehetőségével, azonban saját döntésük alapján az elszámolás alá bevonják a 2010. november 26-át követő időszakot is. Az eddigi tapasztalatok alapján a pénzügyi intézmények többsége nyilatkozik arról, hogy nem éltek az egyoldalú emeléssel, vagy éltek, de bevonják az elszámolás körébe a 2010. november 26. utáni időszakot is. A pénzügyi intézmények kisebb része választja a peres utat. Az MNB 2015. április 30-ig valamennyi szükséges esetben megindítja a közérdekű keresetet.

Fogyasztóvédelmi vizsgálatok

A 2015. I. negyedében az MNB összesen 193 db önálló fogyasztóvédelmi vizsgálatot zárt le, és összesen 6.550.000 Ft bírságot szabott ki. Ugyanezen időszakban 427 önálló fogyasztóvédelmi vizsgálatot indított, melyből 309 az elszámolással kapcsolatos témavizsgálat. Egyedi kérelemre 97, hivatalból 21 vizsgálat indult. A megindított fogyasztóvédelmi vizsgálatok fókuszában többek között az érintett intézmények panaszkezelési tevékenysége, gyakorlata áll, emellett a tájékoztatási, kereskedelmi kommunikáció is tárgyát képezi a vizsgálatoknak. A prudenciális területekkel együttműködve további hat közös vizsgálat indult, amelyek során az MNB ellenőrzi a fogyasztóvédelmi jogszabályok érvényesülését az adott intézmények esetében.

A pénzügyi szektorban lezárt fogyasztóvédelmi vizsgálatok jellemzően a KHR-rel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség betartásának, a kereskedelmi kommunikációnak, a szerződéskötést megelőző tájékoztatásnak, a törlesztési táblázatok megküldésének, az előtörlesztési díj felszámításának, a panaszkezelési gyakorlatnak, az időszakos tájékoztatási kötelezettség betartásának, az egyoldalú hitelszerződés-módosításra vonatkozó közvetett és közvetlen tájékoztatási kötelezettség betartásának, a THM maximalizálásnak, a díjak, költségek devizában történő meghatározásának, a Magatartási Kódex IV. és V. fejezetében foglaltak betartásának, valamint a gyűjtőszámla hitelekkel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség betartásának az ellenőrzésére terjedtek ki. A lezárt fogyasztóvédelmi vizsgálatok esetében a vizsgálati megállapítások intézményenként igen eltérőek voltak. Általánosságban megállapítható, hogy a pénzügyi piacot érintő vizsgálatok a KHR-rel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség, a kereskedelmi kommunikáció, valamint a panaszkezelési gyakorlat vonatkozásában számos intézménynél tártak fel hiányosságokat.

A biztosítási szektort érintő vizsgálatok tárgyát képezte az ellenőrzés alá vont biztosítótársaságok panaszkezelési gyakorlata mellett, a szerződéskötést megelőző tájékoztatás nyújtása, a kgfb kárrendezési, illetve a kötelező felelősségbiztosítások díjhirdetési- és díjértékesítési gyakorlatának, valamint annak vizsgálata, hogy a kgfb szerződések törlése esetén megfelelő tájékoztatást kapnak-e az ügyfelek a szerződés megszűnésének hatályáról. A korábbiakhoz hasonlóan 2015. I. negyedében továbbra is kiemelkedő jelentőséggel bírt a kgfb hirdetésmények folyamatos ellenőrzése. Ezen időszakban összesen 14 alkalommal hirdettek meg a biztosítók kgfb díjtarifát, amelyekből egy esetben sem került sor intézkedés alkalmazására.

Ugyanezen időszakban az MNB két befektetési vállalkozásnál fogyasztóvédelmi célvizsgálatban ellenőrizte az intézmények reklámozási, illetve ügyféltájékoztatási tevékenységét. A vizsgálatok a kereskedelmi kommunikáció tekintetében állapítottak meg hiányosságokat, a tájékoztatási kötelezettség vizsgálata során az MNB a fogyasztók súlyos félretájékoztatását eredményező jogszabályellenes magatartást nem tárt fel.

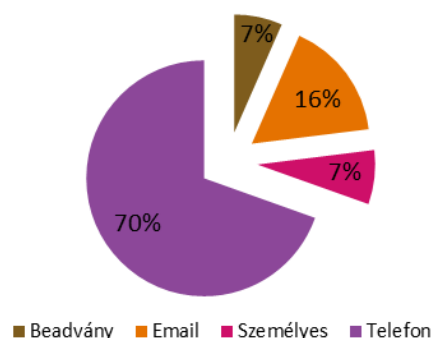
2015. I. negyedében a fogyasztóvédelmi terület és a prudenciális terület egymással együttműködve – valamennyi szektort érintően – közösen végzett átfogó és célvizsgálatokat. A közösen végzett vizsgálatok közül az MNB hetet zárt le és összesen 11.700.000 Ft bírságot szabott ki. Az ellenőrzés alá vont pénzügyi szervezetek több éves tevékenységét átfogó fogyasztóvédelmi szempontú vizsgálata kiterjedt az érintett pénzügyi szervezetek panaszkezelési, ügyfélszolgálati tevékenységének, továbbá a szerződéskötés előtti, a szerződés fennállása, illetve megszűnése tekintetében fennálló tájékoztatási kötelezettségek teljesítésének, illetve módjának vizsgálatára, a szolgáltatók ügyfeleik bank-, biztosítási, befektetési, pénztári titoknak minősülő adatainak kezelésére, a szolgáltatói honlapok információtartalmának ellenőrzésére.

Tájékoztatási tevékenység

Ügyfélszolgálat és beadványkezelés

Az MNB Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központja 2015. I. negyedében több mint 16 ezer ügyfélmegkeresést regisztrált. Ez jelentősen meghaladja a korábbi negyedévek értékeit, az előző év azonos időszakához képest 55%-os emelkedés tapasztalható. Az ügyfeleknek négy csatornán van lehetőségük kapcsolatba lépni az MNB Pénzügyi Fogyasztó-védelmi Központjával: telefonon, e-mailben, személyesen, illetve írásos beadvány útján.

4. ábra: Ügyfélmegkeresések beérkezési csatorna szerint (2015. I.)

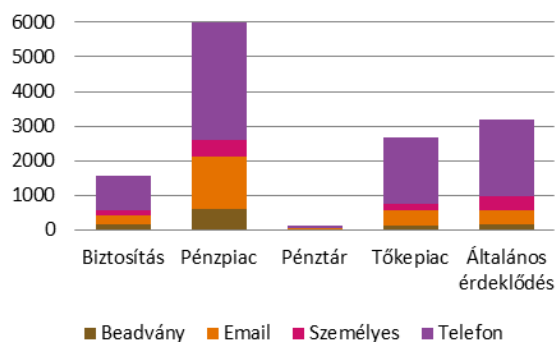

A leggyakrabban használt tájékoztatási csatorna a telefonos ügyfélszolgálat volt, mely 3 hónap alatt több mint 11 ezer hívást fogadott.

A megkeresések a tárgyidőszakban jellemzően az elszámolási és forintosítási jogszabályokkal kapcsolatosak voltak, de nagy számban jelentek meg a tőkepiaci szektor egyes szereplőinél bekövetkezett visszaélésekkel összefüggő kérdések is. Mivel az első negyedév végéig a fogyasztók kis része kapta kézhez az elszámolási tájékoztató levelet hitelezőjétől, ezért az ezzel kapcsolatos megkeresések jelentős része tájékoztatáskérő jellegű volt, azonban a második negyedévben várhatóan megjelennek majd az elszámolási folyamatban esetlegesen bekövetkező hibákra, pontatlanságokra vonatkozó fogyasztói panaszok is.

A fogyasztói megkeresésekben foglaltak több esetben tártak fel megkérdőjelezhető szolgáltatói gyakorlatot, amely alapján lehetőség nyílt a szolgáltatói magatartás korrekciójának elrendelésére, illetve a szolgáltató szankcionálására.

5. ábra: Ügyfélmegkeresések darabszáma szektor és beérkezési csatorna szerint (2015. I.)

Elszámolással kapcsolatos tájékoztatás

2015. március elejére az MNB az összes bankhoz és takarékszövetkezethez eljuttatta a „Navigátor Extra – Egy percben az elszámolásról” című kiadványát, melyek célja a fogyasztók tájékoztatása a fiókokban az elszámolással kapcsolatos teendőkről és jogaikról. A közösségi kommunikációs kampány részeként a különböző közösségi oldalakon 12 videó interjú jelent meg, melyekben az MNB vezetői az elszámoláshoz kapcsolódó egy-egy témakörben első kézből nyújtanak tájékoztatást a fogyasztók számára.

6. ábra: „Navigátor Extra – Egy percben az elszámolásról” című kiadvány

A pénzügyi kultúra fejlesztése

Az MNB által támogatott „Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Civil Háló 2014.” pályázat valamint „Az Elszámolási Törvénnyel kapcsolatos széleskörű fogyasztói tájékoztatást elősegítő pénzügyi fogyasztóvédelmi program” keretében tárgyidő-szakban 20 fogyasztóvédelmi tevékenységet végző civil szervezet által összesen 288 rendezvény megtartására került sor. A civil szervezetek tájékoztatása céljából 3 civil fórum került megrendezésre, többek között a Fair Bank törvény, az elszámolási tájékoztatás valamint a brókerügyek és az azokhoz kapcsolódó kártalanítás témakörében.

A Pénzügyi Navigátor tájékoztatófüzet sorozat keretében az első negyedévben 10 kiadvány jelent meg elektronikus úton, amelyek közül 5 füzet nyomtatott formában is kiadásra került.

5. Szanálás

Az MNB szanálási feladatait 2015-ben már új szervezeti keretek között, két igazgatósággal és ügyvezető igazgatóval látja el a Monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért felelős alelnök közvetlen irányítása alatt.

Az első negyedévben az MNB által feltárt tőkepiaci visszaélések folyamánként a szanálási feladatkörében eljáró MNB több intézménynél is vizsgálta, hogy fennállnak-e az érintett intézmény szanálás alá vonásának törvényben meghatározott feltételei (DRB Dél-Dunántúli Regionális Bank Zrt., ÉRB Észak-magyarországi Regionális Bank Zrt, BRB Buda Regionális Bank Zrt., Dél-Dunántúli Takarékszövetkezet Zrt., valamint a Buda-Cash Brókerház Zrt.). A szanálás alá vonás feltételei a megállapítások szerint egyik esetben sem teljesültek.

A szanálási terület aktív szerepet vállalt a betétesek kártalanítása érdekében az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) részére nyújtott MNB likviditási kölcsön biztosításában is.

A szakterület 2015 első negyedévének egyik legfontosabb feladata az MKB Bank Zrt. (MKB) reorganizációjának megtervezése és elindítása volt, mely folyamat során alapvető cél, hogy az elhatározott szerkezetátalakítás jegyében az MKB Bank felgyorsítja a korábbi évek veszteségeiben markáns szerepet játszó rossz portfólióelemek leválasztását. A portfóliótisztítással párhuzamosan kerül sor a bankcsoport szerkezetátalakítására, a költségek lefaragására. Az MNB – az MKB menedzsmentjével együttműködésben – minden rendelkezésre álló eszközzel biztosítja az átalakítási folyamat zökkenőmentességét, azaz a program végrehajtására úgy kerül sor, hogy az semmilyen hatással ne legyen a banki szolgáltatások folytonosságára.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB a korábban meghirdetett pályázat elbírálását követően, 2015. első negyedévében közzétette a független értékelők névjegyzékét, valamint a Szanálási törvény által előírt féléves határidő betartása mellett ismételten nyílt pályázatot hirdetett a független értékelők számára. Az MNB az MKB szanálási eljárásához kapcsolódóan – jogszabályi elvárások alapján – az utólagos, végleges független értékelés elvégzése céljából 2015 márciusában független értékelő kirendeléséről intézkedett.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB számos előterjesztést, tájékoztatót és jelentést készített 2015 első negyedévében a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) és az Igazgatóság (IG) részére, többek között a szanálás alatt álló MKB Bank Zrt. kapcsán gyakorolt döntési hatáskörökről, az MKB Bankra vonatkozó szanálási és reorganizációs akciótervről, a független értékelés kapcsán felmerülő költségekről, az OBA kérelmére a DRB Bankcsoportot alkotó OBA tagintézeteknél lévő, befagyasztott betétek miatti kártalanítási kötelezettség teljesítésére az MNB által nyújtott, likviditási célú kölcsönre vonatkozó hitelnyújtásról, valamint a szanálási biztosok által meghozott döntésekről havi rendszerességgel.

Az év első negyedévében intenzív szakmai előkészületek történtek a szanálási kollégium felállítására és annak első ülésének megszervezése érdekében. A szanálási terület aktív szerepet vállalt továbbá a szabályozási környezet alakításában mind Európai Unió, mind hazai szinten.

A terület szakértői számára a nemzetközi és európai szervezetek szanálással foglalkozó munkacsoportjaiban betöltött aktív szerepvállalásuk kapcsán lehetőség nyílik a nemzetközi legjobb szanálási gyakorlatok megismerésére és azok hazai alkalmazására. E

körben fontos kiemelni az Európai Bankhatósággal (EBA) folytatott együttműködést, nevezetesen a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások helyreállításáról és szanálásáról szóló európai uniós irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD) egyes rendelkezéseit értelmező szakértői hálózatban (ún. BRRD „Q&A network”), és az EBA több szanálással és válságkezeléssel foglalkozó munkacsoportjában, testületében történő szerepvállalást.

Az első negyedévben megkezdődtek a szanálási témájú EBA iránymutatások hazai jogba történő átültetésének előkészületei is.

6. Devizatartalékok

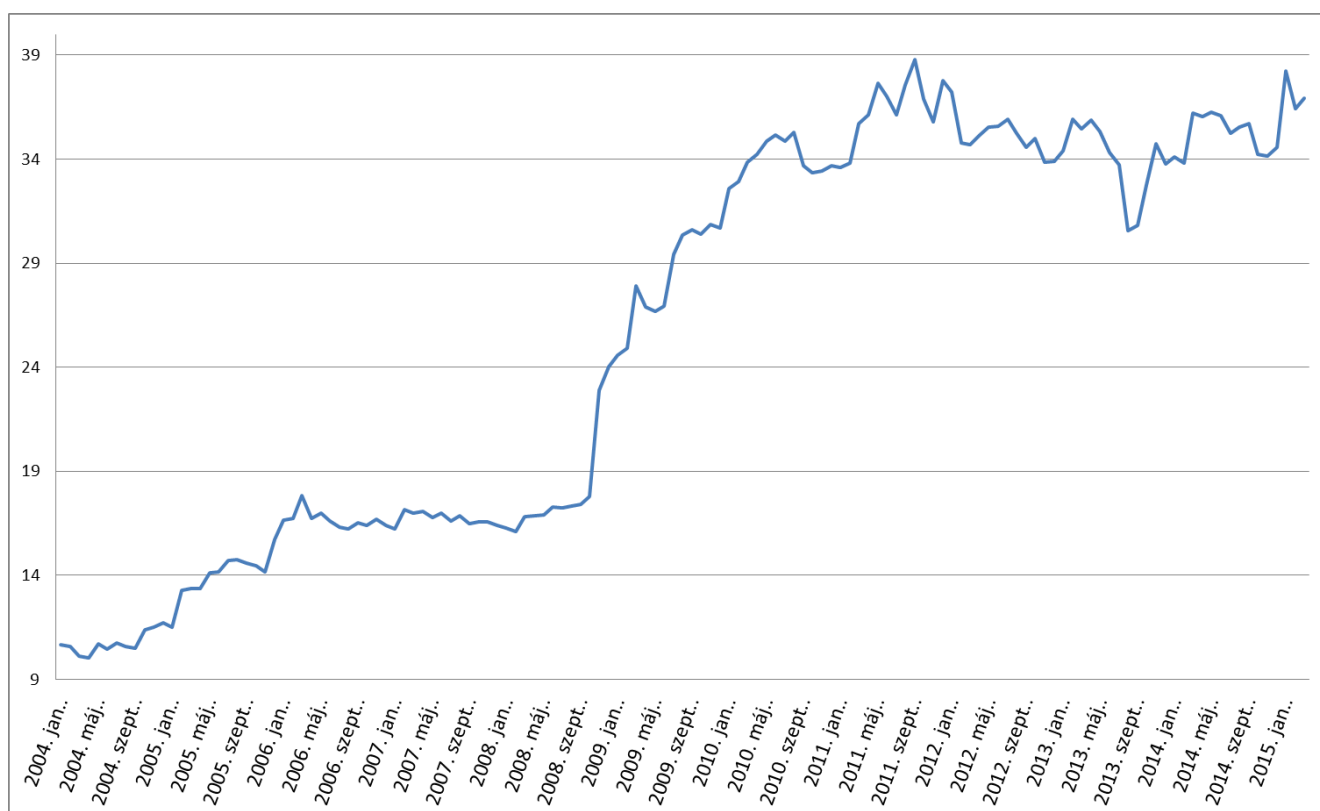
2015 első negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 36,9 milliárd euró volt, ami 2,3 milliárd euró növekedést jelent a 2015. év végi 34,6 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ adósságkezelési tevékenysége a február 3-i 1,5 milliárd dollár névértékű kötvénylejárat ellenére összességében mintegy 40 millió euróval növelte a devizatartalékokat. Ezzel szemben a Magyar

Államkincstár devizabefolyásainak és kifizetéseinek egyenlege a negyedévben mintegy 100 millió euróval csökkentette a tartalékot. A monetáris célú műveletek hozzávetőleg nettó 1 milliárd euróval növelték, míg a devizahitelek konverziójához köthető lehívások mintegy 500 millió euróval csökkentették a tartalékok nagyságát. A tartalékon elért eredmény ebben az időszakban mintegy 40 millió euró, míg a piaci árfolyamok változásából fakadó átértékelési különbözet közel 1,1 milliárd euró növekedést jelentettek. 2015 első negyedévében az Európai Bizottságtól közel 1 milliárd euró nettó transzfer érkezett.

7. ábra: A devizatartalék nagyságának alakulása (milliárd EUR)

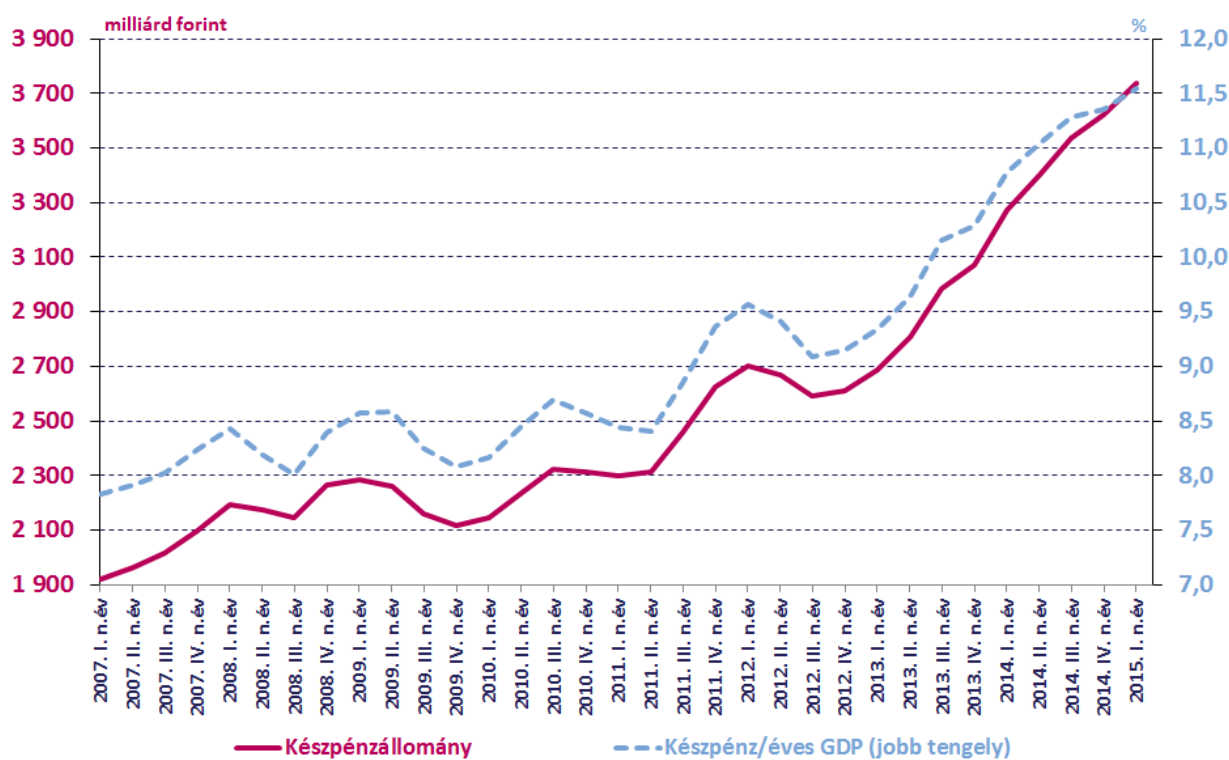
7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2015. március végén 3769,9 milliárd forint volt, melynek átlagos negyedéves értéke (a szezonális hatások kiszűrésével) az előző év hasonló időszakához képest 469 milliárd forintos (14 százalékos) növekedést mutat. A

készpénzállomány emelkedésének legfőbb oka továbbra is arra vezethető vissza, hogy a készpénzben való megtakarítás alternatívaköltsége hosszú ideje tartósan alacsony.

8. ábra: A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Megjegyzés: A 2015. I. negyedévi GDP adat MNB becslés.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 3707,1 milliárd forint, mennyisége 371,8 millió darab volt 2015 első negyedévének utolsó napján. Ez értékben 13,6 százalékos, a mennyiséget tekintve pedig 9,5 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. E dinamikus növekedés leginkább a húszezer forintosokat jellemezte.

A forgalomban lévő érmék értéke 55,1 milliárd forint, mennyisége 1442,7 millió darab volt 2015. március végén. Ez értékben 7,5 százalékos, a mennyiséget tekintve 6,7 százalékos növekedést mutat az előző év első negyedévi adatához viszonyítva. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette, ezen belül kiemelten hatott a 200 és az 5 forintos érmékre.

1. táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek és érmék³
(2015. március 31-i adatok)

Bankjegyek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	114,9	2 298,1	30,9%	62,0%
10 000 forint	117,0	1 169,7	31,5%	31,6%
5 000 forint	23,8	118,9	6,4%	3,2%
2 000 forint	22,4	44,8	6,0%	1,2%
1 000 forint	57,5	57,5	15,5%	1,5%
500 forint	36,2	18,1	9,7%	0,5%
Összesen	371,8	3 707,1	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	112,1	22,4	7,8%	40,6%
100 forint	154,3	15,4	10,7%	28,0%
50 forint	134,5	6,7	9,3%	12,2%
20 forint	257,2	5,2	17,8%	9,3%
10 forint	301,8	3,0	20,9%	5,5%
5 forint	482,8	2,4	33,5%	4,4%
Összesen	1 442,7	55,1	100,0	100,0

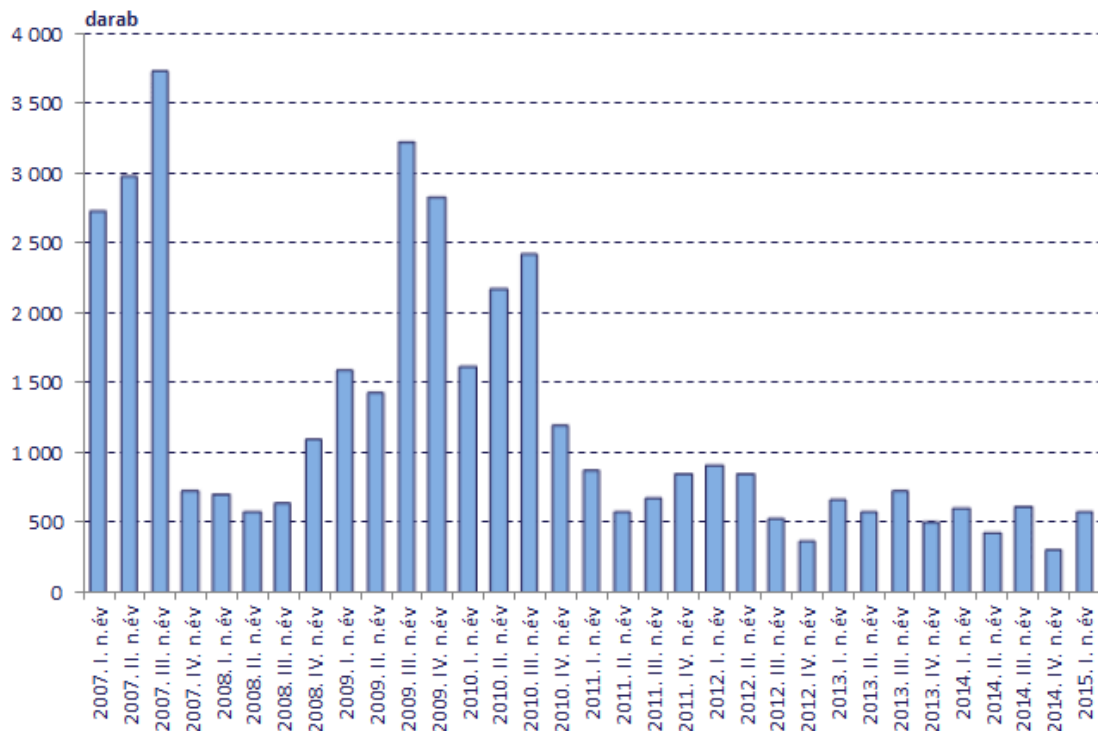
³ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

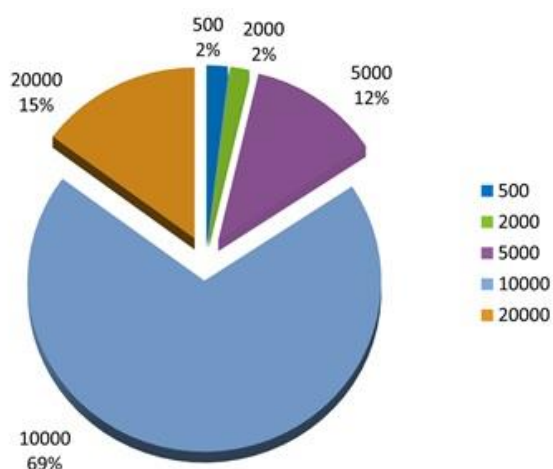
A forintbankjegyek hamisítása továbbra kedvező határok között változik. A 2015 első három hónapjában a készpénzforgalomból kiszűrt 574 darab hamisítvány 2014 azonos időszakához képest kismértékű csökkenést, míg a megelőző negyedévhez hasonlítva – növekedést tükröz. A hamisításnak ez a mértéke - a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában - továbbra is kedvezőnek tekinthető.

A lefoglalt forint hamisítványok többsége továbbra is a magasabb értékű címletek, főként a 10 000 és a 20 000 valamint az 5 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásológépek, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, úgy egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mint pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

9. ábra: A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

10. ábra: A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2015 első negyedévében⁴

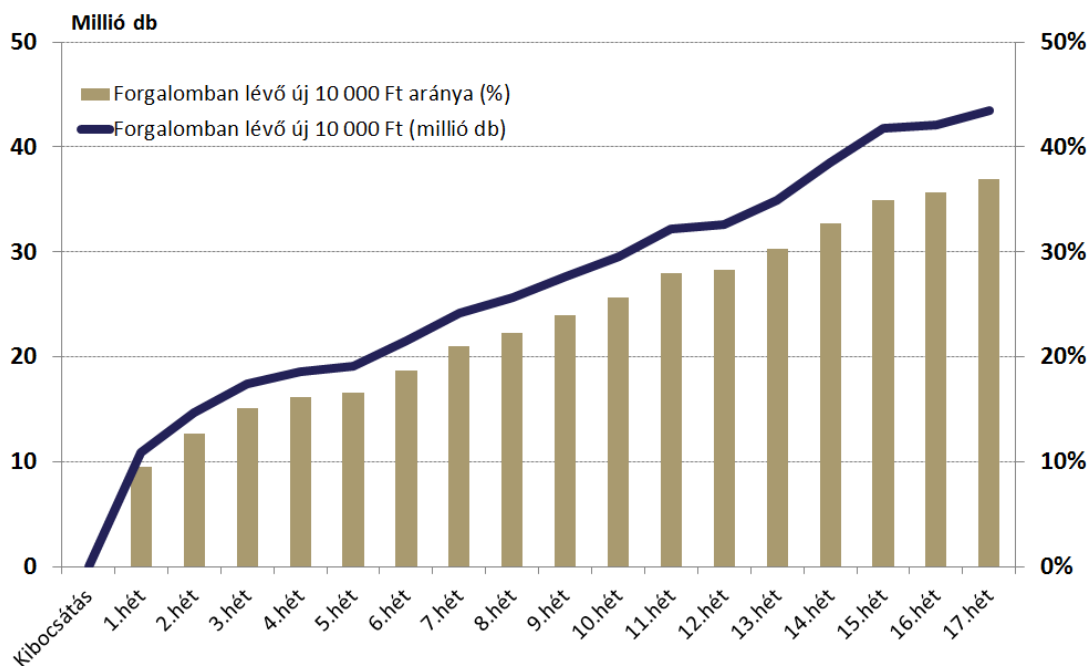
A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős, a jegybank szakértői 602 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 502 darab hamis euro bankjegyet vizsgáltak az első negyedév során.

Megújulnak a forint bankjegyek

A Magyar Nemzeti Bank a 2014 és 2018 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő bankjegysorozatot, s újratervezett, továbbfejlesztett, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek megfelelő, egyben a hamisítások ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsát ki. A jegybank a hat címletet tartalmazó hazai bankjegysorozatból elsőként a tízezer forintost újította meg, mely 2014. szeptember 2-től vált törvényes fizetőeszközzé. A megújított 10 000 forintos bankjegyek 2014 decemberétől a készpénzellátási lánc szereplőinek megfelelő felkészülését követően fokozatosan jelentek meg a készpénzforgalomban, s az első negyedév végére a forgalomban lévő összes 10 000 forintoson belül arányuk már elérte a 37%-ot. A 10 000 forintos korábbi címletváltozatai továbbra is forgalomban maradnak, bevonásukról a jegybank – átfogó készpénzszakmai szempontokat mérlegelve – később dönt.

⁴ Az ábra nem tartalmazza az 1000 forintos címletet, annak elenyésző mennyisége miatt.

11. ábra: A megújított 10 000 forintos bankjegy forgalomban lévő mennyisége és aránya az adott címletérték teljes forgalomban levő mennyiségéhez viszonyítva

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra-ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. Az idei első negyedévben az MNB kibocsátotta a 2015. évi emlékérmek-program első két érméjét.

2014-től minden nemesfémből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érmegyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérmeket. Így az ezüst érmék súlytól és nemesfémtartalomtól függően 10 000 vagy 5000 forint névértékű veretével azonos éremképpel, 2000 forintos névértékben, színesfém változatban is elkészülnek.

Emlékérme Csók István születésének 150. évfordulójára

Az MNB 2015. február 27-én bocsátotta ki a Csók István emlékérmét, a Csók 150. évforduló keretében. Hosszú pályája során Csók egyike volt a legtöbb hazai és külföldi elismerést, díjat nyert magyar festőknek. Az évfordulóra 10 000 Ft-os ezüst és 2000 Ft-os színesfém változat jelent meg.

Az emlékérmek előlapján, a középmezőben Csók István: A tavasz ébredése című festmény egy részletének ábrázolása látható. Jobbra fent, három vízszintes sorban az alapanyagának megfelelő értékjelzés, a „FORINT” és a „MAGYARORSZÁG” felirat olvasható. Az emlékérmek jobb alsó szélén, két vízszintes sorban a „2015” verési évszám és a „BP.” verdejel olvasható.

Az emlékérmek hátlapján, jobb oldali mezőben Csók István: Múteremcsók című festménye önarckép részletének tükörcépként való ábrázolása látható. A bal oldali mezőben, az alapsíkból kiemelkedő sávban, négy vízszintes sorban a „CSÓK”, az „ISTVÁN”, az „1865” és az „1961” felirat olvasható. Az emlékérmek bal alsó szélén Fritz Mihály tervezőművész mesterjegye látható.

Az emlékérmek 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm, átmérője 37 mm, széle recézett. A színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm, méretben és éremképpen nem tér el az ezüst verettől. Az ezüsből 5000 db verhető, tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfémből ugyancsak 5000 db, selymfényes változat készíthető.

12. ábra: Csók István emlékérmek

Emlékérme Tinódi Sebestyén születésének 500. évfordulójára

2015. március 30-án Tinódi Sebestyén születésének 500. évfordulójára bocsátott ki emlékérmét a Magyar Nemzeti Bank. Tinódiról fennmaradt ismereteink leginkább a verseiből származnak. Alapvetően történelmi énekek szerzőjeként tartjuk számon, költeményeinek zöme tudósító ének, jelenkorú eseményekről készített verses történet. Pályatársai közül ő az

egyetlen, aki a század során önálló kötetet adott ki „Cronica” címmel, 1554-ben, ezzel egyedülálló a magyar irodalomban. Históriainak dallamát ő maga szerezte s kottával ki is adta őket, ezek a zenetörténet számára különösen értékesek.

Az emlékérmé előlapján, a középmezőben egy lant reneszánsz rozettával díszített húrjainak és húr tartójának ábrázolása látható. Az ábrázolástól jobbra a „BP.” verdejel, balra a „2015” verési évszám olvasható. Az emlékérmé szélén felső köriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat, alsó köriratban az értékjelzés és a „FORINT” felirat olvasható. A felső és az alsó köriratot középen egy-egy pont választja el egymástól.

Az emlékérmé hátlapján, a középmezőben Tinódi Sebestyén címerének ábrázolása látható. A címertől jobbra az „1515K”, balra az „1556” felirat olvasható, alatta Soltra E. Tamás tervezőművész mesterjegye látható. Az emlékérmé szélén felső köriratban a „TINÓDI SEBESTYÉN”, alsó köriratban az „500 ÉVE SZÜLETETT” felirat olvasható. A felső és az alsó köriratot középen egy-egy pont választja el egymástól.

Az emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm, átmérője 37 mm, széle recézett. A színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm, méretben és éremképben nem tér el az ezüst

verettől. Az ezüsből 5000 db verhető, tükörfényes (proof) kivételben, a színesfémből ugyancsak 5000 db, selyemfényes változat készíthető.

13. ábra: Tinódi Sebestyén emlékérmé

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A pénzforgalom biztonsága és hatékonysága

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

Az első negyedév során a jegybank közigazgatási- és ügyfélmegkeresések alapján 12 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Négy esetben európai uniós jogalkotással kapcsolatban került sor pénzforgalmi szempontú véleményadásra, nyolc esetben pedig intézményi eredetű egyéb megkeresések alapján adott állásfoglalást vagy szakmai véleményt az MNB.

A negyedév során pénzforgalmi ellenőrzés tárgy körben tíz új hatósági eljárást indított a jegybank, illetve hét korábban indult eljárás került lezárásra, melyek közül egy esetben – a vizsgált hitelintézet jogszabálysértő gyakorlatának a hatósági döntés meghozatalának időpontjára történő igazolt megszüntetése miatt – intézkedés nem került előírásra, négy esetben pedig összesen 20,6 millió forint értékben hatósági bírság kiszabására került sor.

A SecuRe Pay fórum és az Európai Bankhatóság internetes fizetések biztonságára vonatkozó iránymutatása

A SecuRe Pay fórum és az Európai Bankhatóság (EBA) internetes fizetések biztonságára vonatkozó iránymutatása alapján az MNB felmérést indított a bankrendszer szereplői körében, annak érdekében, hogy az iránymutatásnak való megfelelés aktuális szintjét megismerje. Az iránymutatás biztonsági követelményeket határoz meg az Európai Unió pénzforgalmi szolgáltatói számára, melyeknek az EBA elvárásai szerint 2015. augusztus 1-ig meg kell felelniük. A felmérés keretében küldött kérdőívek kitöltése és visszaküldése megtörtént, az első negyedév végén az eredmények kiértékelését végezte a jegybank.

Pénzügyi infrastruktúrák

Megbízhatóan működtek a hazai pénzügyi infrastruktúrák 2014-ben

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2015. március 24-i ülésén elfogadta a hazai pénzügyi infrastruktúrák 2014. évi működéséről készített felvignázói beszámolót, melynek megállapításai szerint az MNB Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszere (VIBER), a GIRO Zrt. által működtetett Bankközi Klíring Rendszer (BKR), valamint a KELEER Zrt. értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszere magas megbízhatóság mellett üzemelt 2014-ben, a rendszerszintű és egyedi banki likviditás szintje pedig megfelelő mértékű volt.

A forint csatlakozása a folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmushoz (CLS)

A Pénzügyi Stabilitási Tanács 2014. október 28-án úgy döntött, hogy a forint CLS-csatlakozását célzó bankközi projekt az implementáció szakaszába léphet, vagyis megkezdődhet a rendszer használatához szükséges bankműveleti, informatikai és jogi környezet kialakítása. A CLS Bank által üzemeltetett, folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési rendszer a csatlakozó devizák között kötött ügyletek esetében lehetővé teszi a devizakiegyenlítési kockázat megszüntetését, adott deviza csatlakozása tehát növeli piacának stabilitását. Ezt szem előtt tartva 2014 februárjában projektet indított az MNB a csatlakozás megvalósítására, az azóta eltelt egy évben pedig jelentős előrelépések történtek a projekt által érintett szakterületeken. Különösen fontos kiemelni, hogy a CLS Bank felsővezetése a február 2-i héten igazgatósági ülést tartott Budapesten, a többnapos esemény során pedig több megbeszélésre is sor került a jegybank és a CLS Bank döntéshozói között. A helyszínválasztás kifejezte a projekt sikere iránti elköteleződést, és lehetőséget nyújtott arra, hogy az érintettek az

éles indulásig elvégzendő feladatokat személyesen is áttekintsék.

Az első negyedév során folytatódott a CLS Bank és a jegybank informatikai rendszereinek közös tesztelése, márciusra pedig be is fejeződött a jövőben követendő napi munkafolyamatok kipróbálása. A tesztrendszerek együttműködésének kialakítását követően lezajlott a piaci tesztfolyamat első fázisa, melyben három hazai és három külföldi bank vett részt. Március végére tehát az alapfunktionalitás működésének biztonságáról megbizonyosodhattak a felek, a következő hónapokban így további tesztszakaszok indulhatnak egyre több résztvevő bevonásával. A projekt jelenlegi készültsége alapján 2015 novemberére tervezik a felek a rendszer éles indulását.

A TARGET2-Securities (T2S) Nemzeti Felhasználói Csoportjának (NUG) ülése

2015. március 31-én megbeszélést tartott a magyar T2S NUG elszámolási és társasági események munkacsoportja az MNB épületében. A megbeszélés során a KELER Zrt. és az MNB munkatársai bemutatták az Európai Központi Bank által vezetett infrastruktúra-fejlesztési projekt legújabb fejleményeit, és beszámoltak a nemzetközi projekt, illetve a magyar csatlakozási folyamat státuszáról. A KELER Zrt. vezetésével zajló hazai projekt 2016. szeptemberi céldátumot határozott meg a T2S-hez való csatlakozás tekintetében, a csatlakozás szakmai előkészítése viszont már jelenleg is zajlik. Az Európai Központi Bankkal elvégzendő kommunikációs tesztfolyamatokat január óta folyamatosan végzi a KELER Zrt., a március végi ülésén pedig több nyitott kérdésben is közös szakmai álláspontot alakított ki a magyar felhasználói csoport.

Egyéb Információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

A Hitelintézeti Szemle 2015. márciusi számában Hány óra a négy óra? – A napközbeni átutalások tényleges időszükséglete címmel jelent meg Császár Péter tanulmánya. A szerző a tanulmányban bemutatja, hogy a 2012 júliusában elinduló napközbeni elszámolási modul napi öt ciklusában elszámolt átutalási megbízások a fizető fél bankszámlájának terhelését követően átlagosan 2 óra 5 perc alatt jutnak el a kedvezményezett ügyfélhez. Mindezzel a szerző rámutat arra, hogy a hazai bankok az MNB által meghatározott 4 órás szabályozói előírásnál jelentősen gyorsabban bonyolítják le az elektronikus forintátutalásokat. A tanulmányban részletesen bemutatásra kerül az átutalás részfolyamatainak időszükséglete, ezenfelül javaslatokat fogalmaz meg a szerző azzal kapcsolatban, hogy hogyan lehetne tovább gyorsítani az átutalásokat.

A fizetési rendszerrel kapcsolatos konferencia-előadások

A Budapest Renminbi Kezdeményezés 2015. március 26-i előadássorozatának keretében Bartha Lajos, az MNB Pénzügyi infrastruktúrák igazgatóságának vezetője előadást tartott a teljes kelet-közép-európai régiót lefedő, magyarországi székhelyű renminbielszámolás megvalósításának potenciális lehetőségeiről. A kínai nemzetközi kapcsolatok egyik fontos, pénzügyi infrastruktúrát érintő kérdése, hogy a hazai és regionális gazdasági szereplők belföldi, illetve nemzetközi renminbiügyleteit milyen módon lehetne hatékonyan elszámolni és kiegyenlíteni. Az előadáson résztvevő külföldi szakértőkkel egyetértve az MNB is felhívta a figyelmet a téma fontosságára, illetve biztosította a nemzetközi szereplőket arról, hogy a megfelelő elszámolási infrastruktúra kialakításában partnerként tekint a kínai érintettekre.

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

Monetáris és Pénzügyi Stabilitási Statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2015. februári adatok alapján készített statisztikák 2015. március 31-én jelentek meg. A szezonálisan nem igazított adatok szerint a háztartások az utolsó három megfigyelt hónapban – 2014. decemberben és 2015. január-februárban - nettó hiteltörlesztők voltak: hiteleik állománya tranzakcióból eredően 105,4 milliárd forinttal csökkent. 2015 februárjában a hitelintézetek egy része megkezdte a forintosítást és az elszámolást⁵. A februári tranzakciós értékek már tartalmazzák az ebből eredő állományváltozásokat is.

A szezonális hatásoktól meg nem tisztított adatok szerint a nem pénzügyi vállalatok 2014. decemberben és 2015. februárban nettó hitelfelvevők, míg 2015 januárjában nettó hiteltörlesztők voltak. Ezek eredőjeként hiteleik állománya csak a tranzakciókat figyelembe véve 26,5 milliárd forinttal nőtt. A tranzakciós értékek tartalmazzák a Növekedési Hitelprogram⁶ keretében nyújtott hiteleket is. A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok alapján a háztartások esetében 2014. decemberben és 2015. februárban nettó

betételhelyezés, míg 2015 januárjában nettó betétkivonás volt megfigyelhető. Betétállományuk összességében tranzakcióból eredően 157,5 milliárd forinttal növekedett. A szezonálisan nem igazított adatok szerint csak a tranzakciókat figyelembe véve a nem pénzügyi vállalatok esetében a 2014. december és 2015. február hónapokban nettó betételhelyezés volt megfigyelhető, míg januárban nettó betétkivonás történt. Ezen tranzakciók eredőjeként a nem pénzügyi vállalatok betétállománya 143,5 milliárd forinttal nőtt.

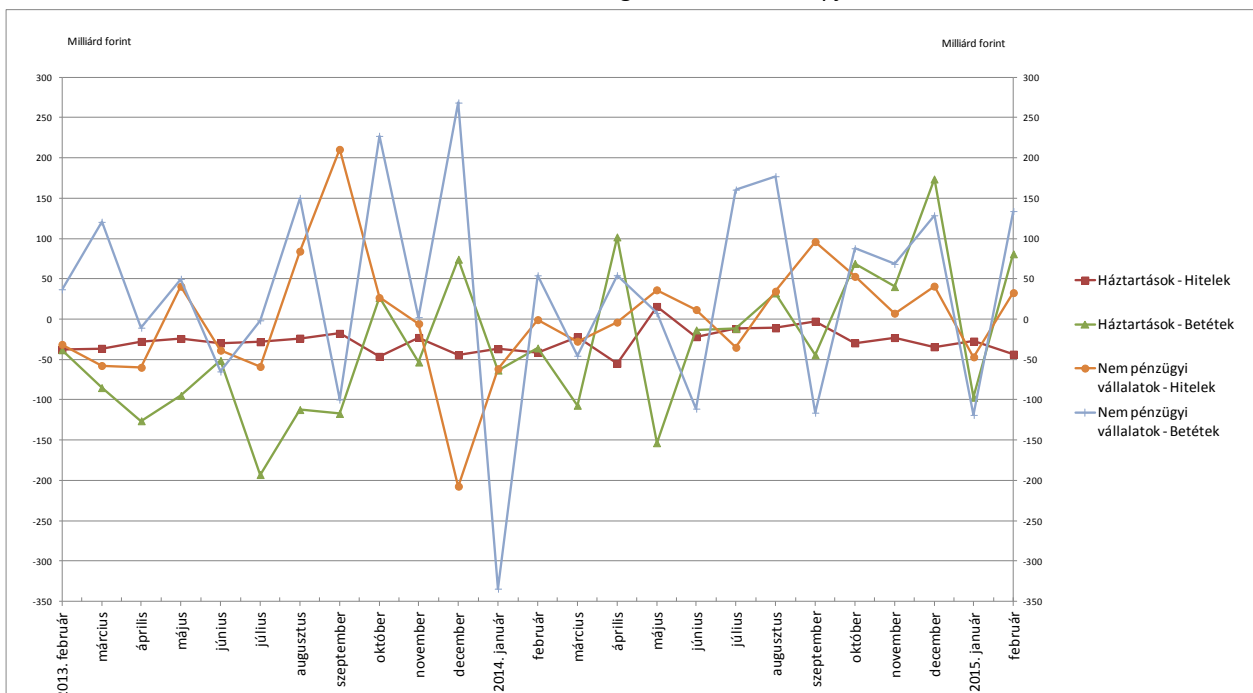
Szintén 2015. március 31-én jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény. A közzétett adatok szerint a háztartások által a vizsgált időszak alatt elhelyezett forintbetéteinek átlagos kamatlába csekély mértékben csökkent a 2014. december és 2015. február közötti időszakban. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú és szabad felhasználású jelzáloghitelek átlagos hitelköltség mutatója szintén csökkent.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében is az 1 millió euro érték feletti új forinthitelek átlagos kamatlábainál csökkenés, míg a forintbetétek átlagos kamatlábainál növekedés volt tapasztalható a 2014. december és 2015. február közötti időszakban.

⁵ 2014. évi LXXVII. és a 2014. XL. törvények alapján

⁶ A program keretében a jegybank kedvezményes kamatozású refinanszírozási hitelt nyújt a hitelintézeteknek, amit egy felülről korlátozott kamatmarzs mellett továbbhiteleznek a KKV-knak. A program részletei az MNB honlapján érhetőek el.

14. ábra: A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Felügyeleti statisztika

Az MNB 2015. február 27-én publikálta a hitelintézetek 2014. IV. negyedév végi prudenciális adatait.

A hitelintézetek mérlegfőösszege 2014. IV. negyedévben 2,2%-kal, 2014. év egészében pedig 5,4%-kal növekedett, így év végén 32 865,7 milliárd Ft-ot tett ki. A hitelintézetek 2014. IV. negyedévben további 54,4 milliárd Ft adózás előtti veszteséget számoltak el, így 2014. évet 369 milliárd Ft adózás előtti veszteséggel zárták. Az intézmények IV. negyedévben további céltartalékot képeztek az Elszámolási törvény miatt várható veszteségekre. E miatt a IV. negyedévben a hitelintézetek átlagos tőkeellátottsága romlott. A hitelintézetek átlagos tőkemegfelelési mutatója a szeptember végi 17,8%-ról december végére 0,5 százalékponttal 17,3%-ra csökkent. A 90 napon túl késedelmes hitelek állománya a IV. negyedév

során 6,2%-kal csökkent, így az összes hitelállományon belüli arányuk 13,3% volt.

A 90 napon túl késedelmes hitelek állománya 2014. IV. negyedévben 6,2%-kal 2 355,6 milliárd Ft-ra csökkent, 2014. év egészében pedig -6,6%-kal változott, így az összes hitelen belüli aránya a szeptember végi 14,0%-ról év végére 13,3%-ra csökkent. A 90 napon túl késedelmes hitelek aránya a részvénytársasági hitelintézeteknél 14,0%, a szövetkezeti hitelintézeteknél 15,5%, a hitelintézeti fióktelepeknél pedig 9,5% volt.

A 90 napon belül késedelmes hitelek állománya 2014. IV. negyedévben 18,3%-kal csökkent, 2014. év egészében pedig 29,5%-kal csökkent, így tavaly év végén 1 168,6 milliárd Ft-ot tett ki. A 90 napon belül késedelmes hitelek aránya a teljes bruttó hitelállományhoz viszonyítva a szeptember végi 8,0%-ról év végére 6,6%-ra mérséklődött.

2. táblázat: Hitelintézetek összes hitelállományának minősége és értékvesztése

Megnevezés	Állomány (milliárd Ft)	Állományváltozás (%)		Arány az összes hitelállomány %-ában (%)		
	2014.12.31. Előzetes	2014.12./ 2013.12.	2014.12./ 2014.09.	2013.12.31. Auditált	2014.09.30	2014.12.31. Előzetes
Hitelek összesen (bruttó)	17 745,4	-0,7	-0,9	100,0	100,0	100,0
ebből: összes késedelmes	3 524,2	-15,6	-10,6	23,4	22,0	19,9
90 napon belül	1 168,6	-29,5	-18,3	9,3	8,0	6,6
90 napon túl	2 355,6	-6,6	-6,2	14,1	14,0	13,3
Értékvesztés (értékelési különbözettel)	1 887,4	-2,3	-2,1	10,8	10,8	10,6

Az MNB 2015. február 25-én publikálta a biztosítók 2014. IV. negyedév végi prudenciális adatait. 2014. IV. negyedévben a biztosító részvénytársaságok és nagyegyesületek szerződésállománya az előző negyedévhez képest alig változott, ugyanakkor a negyedéves díjbevétel mintegy 3,8%-os emelkedést mutat. A biztosítói szektor tőkefeltöltöttsége 2014. III. negyedévéhez képest élet ágban mérséklődött, de a prudenciális szempontból elvárt szintet továbbra is lényegesen meghaladja. A biztosítók 2014. I-IV. negyedéves adózott eredménye több mint 11%-kal meghaladja a 2013. év azonos időszak értékét.

Az MNB 2015. február 25-én publikálta a pénztári szektor 2014. IV. negyedév végi prudenciális adatait. Az önkéntes nyugdíjpénztári vagyon 2014. év végére 10,4%-os éves növekedéssel elérte a 1097,9 milliárd forintot, ugyanakkor a taglétszám tovább csökkent. 2013. IV. negyedévéhez viszonyítva az egészségpénztárak esetében is taglétszám csökkenés figyelhető meg. A magánnyugdíjpénztáraknál jelentős változás nem történt.

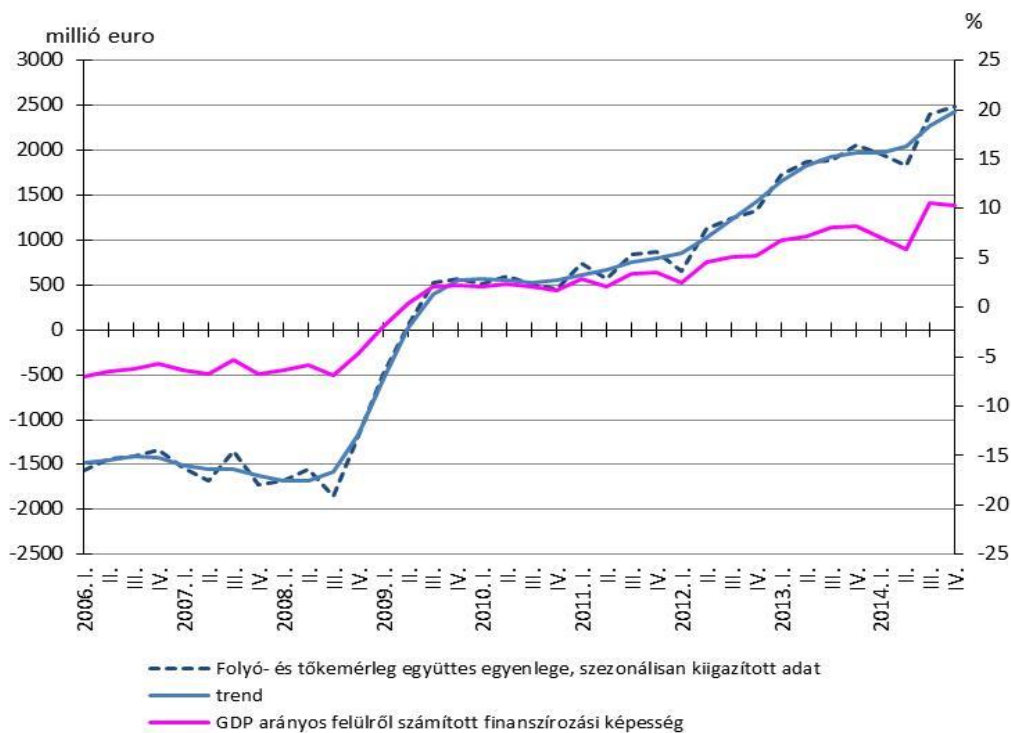
Fizetésimérleg-statisztikák

Az MNB 2015. március 26-án első alkalommal publikálta az új módszertan szerinti 2014. IV. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint revideálta a 2012., 2013. éves és a 2014. I-III. negyedéves adatokat.

2014. IV. negyedévben a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 2878 millió euro (889 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 2484 millió euro (836 milliárd forint), a negyedéves GDP 10 %-a.

2014. december végén a jegybanki tartalékok értéke 34,6 milliárd euro volt. A közvetlentőkebefektetésen belül elszámolt adósság típusú instrumentumokat nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2014. december végén 33,7 milliárd eurót (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 32,7 %) tett ki.

15. ábra: A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

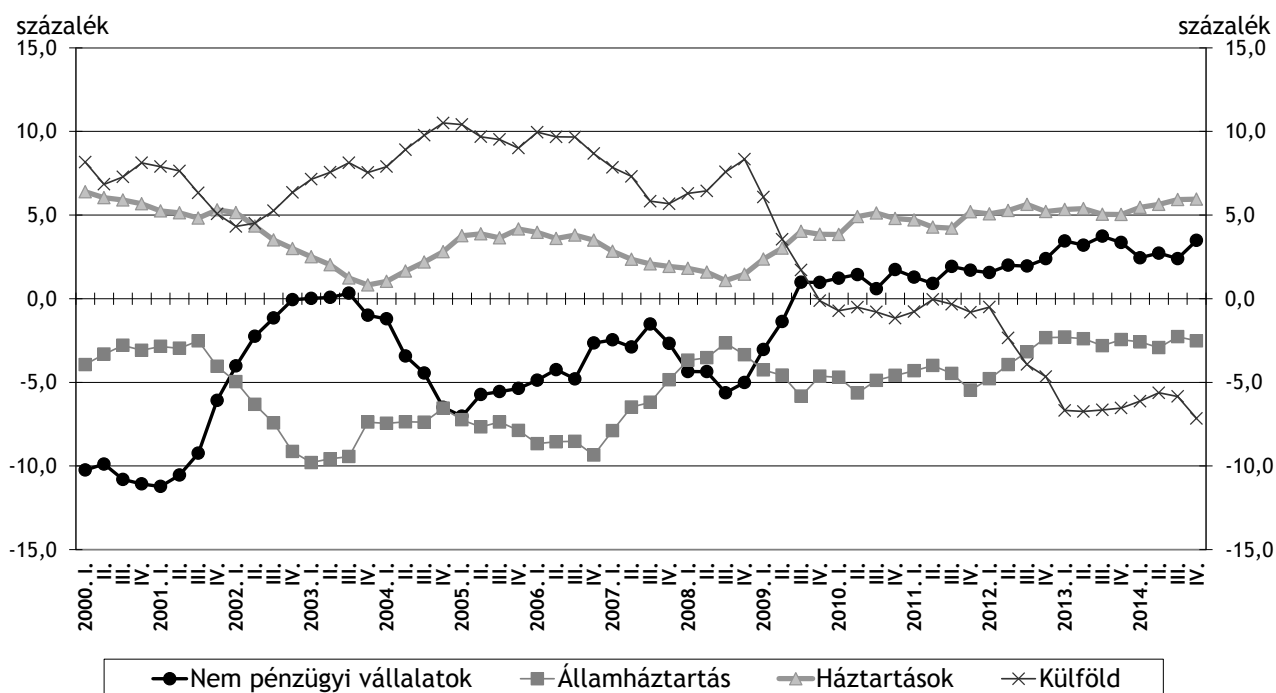

Pénzügyi számlák

Az MNB 2015. március 31-én jelentette meg a 2014. évre vonatkozó teljes körű pénzügyi számláit, amely a 2015 februárjában megjelent előzetes államháztartási és háztartási számlák véglegesítése mellett bemutatta a vállalatok és a külföld pénzügyi számláit is. Ennek alapján az államháztartás nettó finanszírozási igénye 2014-ben a GDP 2,5 százalékát tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége pedig a GDP 5,9 százalékát érte el. A nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP 3,5 százaléka volt 2014-ben, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a pénzügyi számlák adatai szerint a GDP -7,2 százalékát tette ki az elmúlt évben.

A teljes körű pénzügyi számlák publikálásával egyidejűleg az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve elkészítette az Európai Bizottság számára kiküldendő EDP- (excessive deficit procedure – túlzotthiány-eljárás) jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatszolgáltatást végzi. Az államháztartás bruttó, névértékes adóssága az EDP-jelentésben közölt adatok szerint 2014 végén a GDP 76,9 százaléka volt (24 525 milliárd forint). Az adósságot 2014-ben 142 milliárd forinttal növelte a forint átértékelődése és 721 milliárd forint-tal a nettó hitelfelvétel.

16. ábra: A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában
(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

A jegybanki információs rendszer

2015. I. negyedévében jogszabályi változások, valamint a makroprudenciális felügyelést, elemzést támogató adatigények miatt módosításra került a 2015. évi, a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető⁷, valamint a pénz- és hitelpiaci szervezetek által az MNB felügyeleti feladataihoz⁸ kapcsolódó MNB rendelet.

⁷ A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 48/2014. (XI. 27.) MNB rendelet.

⁸ A pénz- és hitelpiaci szervezetek által a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank felügyeleti feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 51/2014. (XII. 9.) MNB rendelet.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2015. április 23.

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

